

Obsah

Motto:	2
CHVÁLA DARMOJEDŮ	3
NÁVŠTĚVA	4
DEJ MI ČAS	5
MOTÝL	11
PRUHOVANÍ PŘÁTELÉ	13
PRÁZDNINY	16
PRINCEZNA HRNÍČKOVÁ	21
SEDMÝ SVĚTADÍL	27
LAMPIČKA	30
SLUHA DVOU PÁNŮ	35
PŘÍSNÝ PÁN	39
DO RAKVE KRÁSNÁ	50
SETKÁNÍ S DIOGENEM NA HRANICI VĚKŮ	55
U moře	55
Město	55
Požehnání	56
S podzimem	57
TIRÁŽ	59

Delicie Nerková

DARMOJEDI

Motto:

Není mi lhostejný ani jediný krok a pád dítěte v kopřivách.

(Vladimír Holan, Noc s Hamletem)

CHVÁLA DARMOJEDŮ

Milý i neznámý čtenáři - čtenářko,
dovol, abych Ti jako vzácný modrý dárek věnovala spolu se sdružením Okamžik dvanáct příběhů o dvanácti Darmojedech. Nejsou samozřejmě všichni. Apoštolů také nebylo jen dvanáct, třebaže počet původních posílů dobré zprávy tomuto číslu odpovídal. Ve starověké literatuře znamená číslo dvanáct plnost, tedy převedeno do moderního jazyka, je to jakýsi vzorek.

Kdo jsou Darmojedi?

Darmojedi jsou představitelé živočišné říše, kteří by tady z praktického hlediska snad ani nemuseli být. Jsou to bytosti většinou nevalných výkonů, nevalné pověsti, nevalné důležitosti.

Kdysi jsem si myslela, že tento nelidský názor je odvozen od některé z politických tendencí, napadala mne přitom starověká Sparta a novověké diktatury. Zkušenostmi jsem však nabyla přesvědčení, že neláska k Darmojedům bývá zřetelná tehdy, když lidskou duši válkuje materialismus jakéhokoliv druhu. Během krátké doby se pak láskou ke konzumu všechno stvoření může snadno rozdělit na užitečné a neužitečné. Mezi užitečné může patřit valach, mezi neužitečné třeba vos. Užitečný může být vědec, neužitečným se může zdánlivě jevit ochrnutý básník na vozíku.

Mám ráda moudrou neúčelnost, jejímž smyslem je probudit účastný zájem, pochopení, přijetí, pokoru, lásku a třeba i bolest. Mám ráda moudrou neúčelnost lidského zárodku, hvězd, vlčího máku u cesty. Nechci být bez moudré neúčelnosti vnímané z vně i zevnitř. Ona potvrzuje mou víru ve smysl jakéhokoliv života a dokonce smrti.

Darmojedi, tak jak já je vidím, jsou - básnický řečeno - drahocennou členkou na hlavě lidstva. Je na nás všech, jestli se tato členka bude třpytit nebo zůstane zašlá ležet v nějakém šuplíku.

Přeji Ti, můj čtenáři i čtenářko, štěstí v nacházení členek, které rozjasní poněkud zachmuřenou tvář světa. Jestli můžeš a jestli chceš - také zkus být šperkem, který někoho moudrou neúčelností obdarovává.

Delicie Nerková

NÁVŠTĚVA

Dnes odpoledne jsem šla na návštěvu k Bohu. Zastihla jsem ho v zahradním křesle pod kvetoucími stromy. Vypadal smutně a unaveně. Oči se mu leskly horečkou a obtížně dýchal.

"Jsi nemocný, Bože?" zeptala jsem se soucitně, ačkoliv jsem byla plná bolavého vzteku a chmurných pocitů.

"Jen trochu," odkašlal si Bůh.

"Víš, přišla jsem ti vlastně vynadat," sdělila jsem účel své návštěvy.

"Ano, vím. Pusť se do toho," zasípal poněkud Hospodin zástupů.

"Teď nemohu. Vypadáš dost špatně," otálela jsem.

"Toho si nevšímej. Je to jen lehká indispozice. Na kříži jsem se cítil nekonečně hůř," povzbuzoval mne.

"Nemohu vynadat někomu, kdo sotva mluví. Ale musím ti přeci jen oznámit, že už nechci být na tvé straně," pravila jsem hezky nahlas.

"To je mi moc líto. Je ale od tebe pěkné, že jsi mi to přišla říct až sem," odpověděl velmi tiše.

Přešlapovala jsem z nohy na nohu a po očku zkoumala, kde je nejkratší úniková cesta. Skoro jsem se lekla, když se zničehonic zeptal:

"Mohu pro tebe ještě něco udělat?"

Chvilku jsem uvažovala.

"Myslím, že ne. Děkuju ti. Myslím, že už jsi udělal všechno." Poděkovala jsem rozpačitě, tak trochu proti své vůli.

"A co ty teď máš v plánu?" nevtíravě se otázal Bůh.

Trochu jsem se zamyslela.

"Uvařím ti čaj s citronem a medem," nabídla jsem Mu.

Pak jsme spolu pili čaj a mlčeli až do tmy. Mlčeli jsme o stejných věcech. Byla jsem ráda, že nemusím mluvit. Všechno věděl. I to, proč jsem se rozhodla s Ním zůstat.

DEJ MI ČAS

Od rána do večera, pokud mi to dovolej, koukám na zeď. Schválně jsem si vybrala takovou, na který nic není. Snad tam někdy bejval nějaký obraz, je po něm světlý místo na okrový malbě - nebo tam byla nějaká velká mapa. Je to ukradený. Teda, že jako mně je ukradený, co tam viselo.

To světlý prázdný místo se mi líbí. Taková moje soukromá obrazovka. Když je klid, tak si na ni pouštím obrazy a příběhy. Některý z těch, co mám v hlavě. Je to jako kdybych malovala vzpomínky nebo pouštěla nějaký starý filmy. Jo, to je přesný. Občas se mě zeptají, co tam na tý zdi vidím. Říkám, že nic. Zvykli si, že nemá smysl na mě těmahle otázkama dotírat. Nic jim říkat nebudu. Mluvím s nima, jen když si chci dojít na záchod nebo tak.

První, co jsem si pustila v tom svém neviditelným kině, byla naše zahrada. Velikánská zahrada plná záhonů s užitečnejma rostlinama. Plela jsem tam jahody, ale nesměla je jíst, protože byly na prodej nebo na zavařování. Přitom jsem musela dávat pozor na své malé sestry, který si mohly klidně hrát, jíst jahody až jim lezly z nosu a otravovat, jak se jim zachtělo. Když se jim něco stalo, byla jsem bita nebo mi máma něco zakázala.

Taky vidívám tátu. Možná častěj než tehdy. Pořád někde byl, jen doma ne. Nejdřív nějaký stavby mládeže, pozděj věčný stranický schůze. Z nich se vracíval v noci, někdy se pozvracel, protože byl ožralej. Máma to po něm uklízela a přitom brečela a nadávala. Vidím ho, jak se potácí a pak spí oblečenej na kuchyňským kanapi.

Sestry se vdaly dřív než já, o dost dřív, i když byly mladší. Já si pořád nemohla vybrat. Máma mě strašila, říkala že přitahuju stejný týpky jako je náš táta. Celou tu naši famílii jsem začala zvolna nenávidět. Nejvíc jsem nesnášela ségry, který si vystlaly hnízdečka a tvářily se, že každá z nich jediná má patent na šťastnou rodinku.

Nesnášela jsem mámu. Vlastně ji pořád nesnáším. Tehdy věčně nadávala na komunisty, ale vždycky jim lezla do zadku, když ji táta náhodou vzal na nějaký ty jejich stranický merendy. Hodila se do gala, někde si sehnala trapný tuzexový hadříky a natřásala se, aby si každej všimnul, jaké jsou s tátou šťastnej pár. Bylo mi nanic, když jsem je viděla, jak se předváděj před sousedama na sídlišti. Brávali si na ten tyátr taxík nebo ukecali nějakýho pohlavára, aby jim přistavil auto se

svým šoférem.

Jednou se máma na nějakým plese doslechla, že široko daleko v tátově okolí není sukně, pod kterou by nevlez. Máma pak doma přede mnou dělala scény kvůli němu, vyčítala, tradičně brečela a vztekala se, ale na něho si netroufala. Bála se, že se na ni vykašle a ona zůstane s náma sama. Tak držela hubu a krok a já byla její vrba, do který hučela všechny ty bolesti a nesplněný přání.

Doma to bylo šílený a mně už se blížila třicítka. Namluvila jsem si chlápka, kterej vypadal, že nebude moc zlobit. Tak jsem raději co nejdřív otěhotněla, aby si to se mnou nerozmyslel. Fakt se splnily všechny máminy chmurný předpovědi. Byl to ještě horší všivák než táta. Donášel estébákům, chlatal a kde mohl, tak zahrnul. Nicméně, než vzal kramle, stihli jsme tři potomky. Ten poslední měl to naše podělaný manželství zachránit. Nezachránil.

Nevěděla jsem jak vás vychovávat, když váš tatíček víc nebyl než byl. Ani jsem s ním už nespala, bála jsem se nemocí, a taky se mi úplně znechutil. Přežila jsem to všelijak. Jednou mě načapal s jiným, a tak měl konečně záminku, jak se vypařit a natrvalo se zabydlet u nějaký ženský .

V tý době můj otec dostal raka. Hulil tehdy už snad stovku denně. V mámě se konečně projevil pud sebezáchovy, odešla od něho a nechala nám ho jako nepotřebný zboží. A zrovna já to zas musela vyžrat, jako bych toho všeho už dávno neměla dost. Moje vzácný sestry si pořídily svý vlastní nemoce, a taky měly to štěstí, že nebydlely v hlavním městě jako já. Proto u sebe nemohly našemu tatínkovi zajistit potřebnou lékařskou péči jako my v Praze. Tak to teda byla výhra!

Vidím svýho tátu v kyslíkovým stanu, přišpendlenýho kapačkama a rourkama na jediný místo, který na něj ve světě zbylo.

O půl roku pozděj ho zas vidím v hospodě, denně je jak dělo, machruje , leje do sebe podle svýho zvyku půllitr za půllitrem a k tomu hulí ty svý odporný cigára značky Clea. Když mu došly prachy, přišel za mnou. Když mu došly čistý fusekle a podvlíkačky, zase došel za mnou. Byl tak voprsklej, že se nestyděl vyžrat mi lednici, ačkoliv jsem byla na tři hladový krky docela sama.

Vydržel ještě pět let. Dědeček k pohledání, stejně jako babička. Každěj takový nemá.

Nepřála jsem si nic jinýho, než aby všichni příbuzní zdechli,

mámu nevyjímajíc. Ta stejně za všechno mohla. Neuměla držet tátu na uzdě a nakonec mi ho hodila na krk.

V mém životě nebyl kromě vás tří nikdo, kdo by ve mně probudil ještě nějaký zájem nebo cit, kdo by mě občas rozesmál nebo obdaroval aspoň nějakou maličkostí. Jen vy jste mi dali víru, že to moje pachtění je pro něco dobrý. Aspoň chvílema jsem ten pocit měla, třeba na vánoce nebo když jsme mohli odjet na nějakou dovolenou.

Byl jsi ještě dost malej, když se váš otec rozhod, že na všechno kašle, a že začne nověj život bez nás. Dodnes si pamatuju to šílený zklamání, když jsi ho čekával a on nepřicházel. Nebrečel jsi, nevyptával ses. Jen jsi tak divně koukal. Smutně a zároveň vztekle. Kašlal na tebe jako odjakživa kašlal na nás všechny. Jenže tys na to nezapomínal. Rostla v tobě ta křivda i to zklamání. Někdy sis přestal hrát a pět minut jsi dokázal uhranutě koukat na dveře, úplně nehybně, jako ztuhlej mrazem. Když venku někdo zapískal na prsty, moh jsi vypadnout z balkonu, jak jsi se hlava nehlava hnál podívat, jestli to není on. Občas vás někam vzal, na pouť nebo na zmrzku, ale míval s sebou tu svou novou životelku a vy jste o ni nestáli. Tak to všechno nějak vyšumělo do ztracena.

Pak se jednu chvíli zdálo, že už jsi se z toho vybabral, stejně jako Evina a Patrik. Jenže oni byli starší a taky vyčůranější, táta je zajímal hlavně tehdy, když pro ně měl nějaký peníze nebo věci. Tobě dal občas angličáka a tím to skončilo. Nikdy jsi mu k srdci nepřirost. Vždycky v tobě viděl to, co jsi asi ve skutečnosti byl - nástroj k jeho zadržení. Cítila jsem to a tak jsem se snažila ti všechno za každou cenu vynahradiť. Asi to byla chyba. A ovšem - zase jen a jen moje chyba.

Přišla sametka, a můj soudruh exmanžel se zaleknul všech těch lustrací a seznamů a ztratil se někde v Austrálii. Tím skončily definitivně všechny styky, ale i nároky. Můj skvělej tatík v tu dobu už byl pod kytkama, máma se odstěhovala k nějakýmu dědulovi, kterej na ni měl čas, protože akorát věčně seděl u bedny a nic jinýho už nemoh. Říkal jí Bambulko a ona byla celá pať, jak jim to spolu hezky klape. Dostala cukrovku, skoro oslepla, a tak on jí čet Právo a luštili spolu křížovky. A jestli se neuluštili k smrti, luštěj je dodnes. Čert je vem i s křížovkama. Stejně z nich nic nekouká, ani z ní, ani z něho. Mohlo by se říct, že se všechno dostalo do klídku. Evina se vdala a Patrik si našel práci v Rakousku. Mohli jsme si spolu, ty a já, žít dobře, ale stejně šlo všechno pořád s kopce, čím

dál rychleji. Zbavila jsem se nočních můr, za který mohli moji rodiče i nevydařený manželství. Ale přišly nové strachy, nové děsy, nové zlo.

Ani si nepamatuju, kdy to vlastně začlo. Možná ti bylo nějakých deset, dvanáct. Najednou jsem cejtla, jak strašně mě ohrožuješ. Nejvíce ten tvůj obličej, když jsi se poškleboval mým starostem, zákazům, poroučením i nářkům. S tím svým naschvál slabomyslným a zároveň vypráskaným ksichtem jsi vypadal jako tvůj fotr, i když pominu, že jsem ho už několik let neviděla. Ani nechtěla vidět. Nebo chtěla? Strašně jsem nenáviděla představu, že by se mi zas TAKHLE šklebil do očí. Myslela jsem si, že na všechny tvé vzpoury a úlety zapomenou, když se náš Evině narodil Filda. No, jenže to šlo, dokud jsi se aspoň trochu držel v nějakých rozumnejších kolejkách. A dokud mi Evina dovolila starat se o Fildu. Nevím, co jsem zas udělala blbě, ale najednou jsem byla zbytečná a bez budoucnosti. Patrik v Salcburku s nějakou běhnou, Evina, která chtěla mít svou rodinu jen pro sebe, a na mě, na mámu, zvysoka kašlala. A hlavně jsem nemohla ustát, jak jsi se změnil ty. Proč jsi mě začal tak nenávidět? Nestačilo ti, že jsem pro tebe vždycky udělala absolutně všechno, abych tě zachránila před všema těma tvejma průšvihama? Okrádal jsi mě, obelhával, neučil ses a dělal problémy, a já to vždycky kryla, abys nemusel nést následky. Byla docela zabíračka nalajnovat ti nějaký koleje, který by měly cíl. Kdy jsi z nich vypadl? Co byl ten veksl, kterej tě vyhodil z načatý cesty?

Kdekdo říká, že ten veksl jsem byla já. Že jsem se honila za sny, místo abych se ti věnovala.

Nikdo mi ale neporadil, jak se vám ještě víc věnovat. Žila jsem na doraz. Živit tři haranty není pro rozvedenou mámu snadný. Tvůj vypečený tatík se flákal někde mezi klokanama, honil tam kariéru a děvky, a kdo se mě ptal na můj život? Koho zajímalo moje štěstí?

Zničehonic jsi byl velkej a já vůbec nerozuměla, proč je ti dobře mezi tím ksindlem, s hektákama lacinýho piva, proč se zahlušuješ těma šílenejma zvukama, co jim říkáte dost dobrá muzika, kde se najednou vzaly všechny ty pokérovany holky, všechny ty fety a automaty. Mohl jsi v pohodě bydlet doma, ale nebydlel. Stejně jako já. Bydlela jsem doma, ale taky v jednom autě s lůžkovou úpravou. V takovým tom Dormobilu. Aby nás nikdo neviděl. Aby moje dětičky neměly citový problémy kvůli cizímu mužskému v mámině posteli. Ale stejně to bylo dočasný

řešení, který dopadlo jinak, než jsem chtěla. Plánovala jsem poctivou společnou ložnici i společnou vizitku na dveřích. No, já za to nemůžu, že nechtěl utahanou ženskou s třema nepovedenejma fakanama. Zbytečně jsem ho přesvědčovala, že už jste všichni dospělí a umíte se o sebe postarat. Jednou tě viděl zkouřenýho a pak už definitivně ztratil zájem. Nějak tušil, že svatba se mnou by byl jeden nekonečnej problém. Tak do toho nešel. V tu dobu mi každou chvíli nějaký známí s jízlivou účastí sdělovali, v jakým skvotě žiješ nebo na jakým nádraží tě viděli zfetovanýho. Všechno jsem vzdala. Přestala jsem na vás myslet. Na vás děti i na všechny ty mý zběsile nevydařený vztahy. Našla jsem si práci, která mi zabírala možná víc než dvacet čtyři hodin denně. Začala jsem chodit taky do kostela. Chtěla jsem úplně zapomenout na rodinu, kterou jsem kdysi považovala za smysl života.

Jednou jsem se v novinách dočetla, že v zahrádkářský kolonii nedaleko našeho sídliště shořela opuštěná chajda. Prý ji vypálili nějaký vařiči, co tam vyráběli fety. Někdo tam uhořel. Tenkrát jsem si řekla - dobře jim tak, hajzlům. Maj co chtěj. Aspoň to bude pro výstrahu jinejm mladejm blbounům. A pak přišli. Dva kluci, možná jen o málo starší než ty.

Jeden měl takový lehce zasněný oči, jako ty jsi míval, než jsi propadl chlastu a všem těm věcem, který tě tak strašně změnily.

Ty kluci byli policajti, oba v uniformě. Dost jim to slušelo, fakt.

"Paní Záborská?" zeptal se první modrošedej pták.

"Ano, to jsem já. Co pro vás mohu udělat?" odpověděla jsem otázkou, už tak ze zvyku, jak dennodenně odpovídám na infolince. To je totiž posledních pár let moje povolání, který mě živí a taky baví.

"Musíme vás, bohužel, požádat, abyste se dostavila k identifikaci."

To je přece nesmysl, proč bych se měla identifikovat, myslela jsem si. Občanku i pas mám přece v pořádku.

"Vy mi nerozumíte, paní Záborská," řekl ten s těma tvýma očima, "musíte identifikovat mrtvého. Máme důvod si myslet, že je to váš syn Dominik Záborský."

Zase jsem mu nerozuměla. Myslela jsem si, že někde ležíš sjetej a oni z tebe nemohou dostat, kde bydlíš.

"On tady ale už dlouho nebydlí. Odstěhoval se k nějakému kamarádovi..."

Když jsem říkala tenhle nesmysl, už mi bylo jasné, že hraju o čas. Chtěla jsem dát svý hlavě náskok, aby to nějak zpracovala. Všechno mi začalo docházet, ale zároveň to bylo

nepřijatelný. Ty že jsi mrtvej?! Co je to za blbost? Ne, tady se musela stát nějaká chyba!

Když jsem odcházela z márnice, nic mi nebylo. Jak by mohlo něco být stroji, robotu, loutce? Úplně normálně jsem odešla, ačkoliv mi nabízeli odvoz. Ani nevím, jestli se nabízelo policajtský auto nebo sanitka. Hlavně jsem s nikým nikam nechtěla.

Šla jsem pěšky skoro přes celý město. Sbírala jsem sílu vrátit se domů. V kabelce jsem měla nějaký tvý věci, co mi dali oni. Mezi těma zbytečnostma byly klíče od našeho bytu. Když jsem na ně zírala, konečně mi došlo, že se nevrátíš. Že se už nikdy nevrátíš. Že to zakrytý, všelijak poškozený tělo a maskérem marně vylepšenej popálenej obličej bylo to poslední, co jsem kdy z tebe mohla vidět.

Udělal se mi konečně nanic. Nechtěla jsem upadnout a tak jsem si sedla na nějakou zídku. Seděla jsem tak několik hodin a ptala se, jestli je někde Bůh. Nikdo mi neodpověděl.

Teď vysedávám někde docela jinde. Když nespím, trávím většinu času ve společenský místnosti, který tady tak idiotsky říkají Klub. Jakoby sis mohl vybrat, za koho kopeš, nebo co. Všude mají hezký optimistický obrázky, veselý barvy na zdích i nábytek nalakovanéj do optimizma. Jenže já jim na to seru. Ať si ty svý barvičky strčej někam. Mám ráda jen tu svou zeď. A jediná starost, která mě ještě tíží, je, abych zjistila, kde je Bůh a kde je můj kluk. Třeba jsou teď spolu a posmívaj se mi. Zase jsem to já, ta stará kráva, která naletěla.

Byla za mnou Evina. I Patrik přijel z Rakouska. Vypravili ti pohřeb. Je mi to jedno. Poslední, co jsem schopná pocejtit, je to, že tohle, co jsi udělal, je ten nejhnusnější podraz na celým světě. Nic horšího mi už udělat nemůžeš. Jsi cynickej, nevděčnej grázl a parazit. Budeš na mně takhle parazitovat asi celou věčnost. A já vůbec nevím, jak se tě zbavit, jak tě přestat nenávidět, jak tě přestat milovat. Jak zapomenout, že jsi to ty, kdo bydlel v mém bříše a kdo mi kreslil srdíčka ke svátku žen.

Miluju tě. Miluju tě k zešílení. Miluju tě tak, že ti v životě nemůžu odpustit. Miluju tě tak, že celej zbytek života budu přemejšlet, kde vzít k tomu odpuštění sílu. Žádnou už nemám. Musíš mi dát čas.

MOTÝL

Rozespale, dosud ještě oteklými tykadly zatápal v nejasném prostoru. Oči se pomalu učily vidět, ale bylo ještě záhy, aby vědomí stihlo přijmout těch několik světelných skvrn, v nichž mu bude souzeno žít.

Cítil se úplně vyčerpaný úsilím vyprostit hlavu z prasklé, ale přeci jen stále nepoddajné kukly. Věděl však, že ho žádná námaha nezastaví, že snad jediné smrt je výjimkou, kdy lze neuposlechnout Příkaz. Pomáhala mu i burčující touha, kterou prožíval každou buňkou svého těla. Jeho budoucí určení se mělo uskutečnit především ve svobodném létání. Létat neomezen vlastní vahou, milovat srdcem, myslí i silou a také navštěvovat ty zvláštní bytosti, kterým se říká květiny.

Nechat se od nich hostit, odpočívat na jejich květech a sdílet s nimi rozkoš z čerstvého vánku a slunečního tepla.

Tyto myšlenky - nebo spíš kýmsi zanechané paměťové stopy - ho spolu s Příkazem vzpružily natolik, že se konečně zbavil své slupky, která byla najednou tak maličká a chatrná ve srovnání s jeho velkým pružným tělem a skvostnými křídly.

Cítil, jak mu do nich postupně vtéká krev, jak se napínají, přestávají se chvět, jak jsou najednou pevná a dokonalá.

Připomínal v tu chvíli loď se vzedmutými plachtami, která je připravena vyplout.

Nedovedl určit, jak dlouho už vnímá chaos tam dole. Slyšel monotónní chroupání a praskot. Tyto zvuky pocházely od náruživě krmících se housenek a od pukajících kukel, z kterých se co chvíli líhli stejně krásní motýli, jako byl on sám. V šerém přítmí však jejich krásu spíše uhadoval, než aby jí byl váben a přitahován. Stejně jako on, když se zotavili z náročného přerodu z housenky v dospělého motýla, chvíli bezcílně poletovali a nakonec usedli na ten podivný závoj, který vymezoval odkud a kam povede dráha jejich letu. Tím závojem byl jejich svět obklopen. Závoj byl bezpečný, nepronikl skrze něj žádný ohrožující tvor ani nepříznivé počasí. Poskytl i místo k odpočinku, stejně jako k páření.

Ano, pouze k páření, nikoliv k milování, neboť hlavním posláním motýlů zde je naklást co nejvíce vajíček, z nichž by vyrostli kvalitní jedinci.

Někteří z nich se mohou stát žádaným zbožím, jiní poslouží vědeckým účelům nebo jako potrava jiným tvorům.

Nejkrásnější z nich bývají ponecháni pro zachování rodu.

Je tohle už smrt? Nebo je to peklo?

To byly otázky, které se objevovaly v Motýlově srdci. Zároveň si uvědomoval, že Peklo přeci nebylo určeno žádnému živočichu tím méně motýlům.

Chtěl milovat, létat a povídat si s květinami. Jak dlouho ještě bude čekat, až za ním přijde jeho Milovaná, kdy sem už konečně přiběhnou květiny, aby mu posloužily přívětivým přátelstvím? Tolik se těšil... Marně je vyhlížel skrz mlžnou tkaninu, na které se přichytil.

Čekání v tom dusném a šerém světě už bylo nesnesitelné. Vzpomněl si na Stvořitele a rozhodl se, že ho osloví. Měl přeci dovoleno, jako každý živý tvor, rozmlouvat s tím, kdo mu dal život.

"Prosím tě, můj Pane, změň můj osud. Těšil jsem se na lásku, slunce, květiny a létání ve svěžím vánku. Myslím, že tohle, co žiju, není to, co jsi mi určil. Nevím, jaký Příklad mám plnit. Nemůžeš přeci stát o moje potomstvo, které je předem určeno k ponižujícímu zániku. Jestli pro mne nemáš nic lepšího, ukonči, prosím, můj zmrzačený život."

Za několik okamžiků - nebo let - závan vzduchu pohnul závoji a přímo před Motýlem se otevřela štěrbina, která odhalila cosi ostře zeleného, co se pohybovalo sem a tam. Asi nějaká louka nebo snad živá bytost, blesko mu hlavou, ale neváhal už ani okamžik. Zamával křídly, aby co nejdříve dostihl svůj cíl. Přichytil se zeleného neurčita. Sotva popadal dech a srdce mu prudce bušilo z nezvyklého pohybu volným prostorem. Cítil, že ho to velké zeleno někam unáší, ale bylo mu celkem lhostejné, co bude dál. Všechno na světě je lepší než živoření Tam...

Pojednou zesílil proud vzduchu a světla. Uvědomil si, že to, k čemu se blíží, je sluneční zář. Tělem mu projelo radostné vzrušení, které mu dodalo naději i sílu, aby znovu mávl křídly a opustil zelenou plochu.

Celé jeho nitro volalo, křičelo díky za svobodu, na kterou tak dlouho čekal. Oslepen sluneční září vzlétl, aniž zkoumal kam. Náhle ho silný poryv větru uchopil a prudce jím mrštil na kamennou zeď. Poslední, co ještě mohl vidět, byly modré květiny, které u zídky kvetly. Vypadaly jako velmi zvláštní kopretiny.

Motýlovo mrtvé tělo se zvolna sneslo na květ jedné z nich. Zdálo se, že si ty modré kopretiny něco konejšivého šeptaly nebo snad potichu zpívaly...

Vítr tu píseň zaslechl. Byla o lásce, svobodě, loučení a o nových setkáních.

PRUHOVANÍ PŘÁTELÉ

Už se mi po nich stýská. Naděje, že je uslyším nebo pocítím jejich něžné šimrání, je uprostřed zimy v nedohlednu.

Mám je moc ráda. Tedy - mám je ráda, pokud mezi námi nedojde ke konfliktu. Oni tvrdí, že konflikty nevyhledávají, ale znáte to.

Škaredě se podíváte nebo nevyhovíte jejich rozmarům a je zle.

Hned si vás podají a vy se jen divíte, co jste zase udělali špatně.

Nejdřív jsem je ráda neměla. Jednou na jaře se prostě rozhodli, že s námi budou bydlet. Zařídili to tak šikovně, že jsme dlouho nedokázali najít místo jejich, zřejmě trvalého, podnájmu na našem území.

Za hezkého počasí jsme byli zvyklí obědvat na verandě.

Zčistajasna se tu objevili i naši noví nepozvaní hosté, bezohledně ujídali z našich talířů a dotčeně se bránili nebo i vyhrožovali, když jsme je odháněli. Nemohli jsme si dost dobře dovolit něčím je plácnout nebo jinak popudit. Měli jsme malé děti a báli jsme se, že nám je ze msty zlikvidují. Můj bezradný manžel se při obědě často rozháněl velkým servírovacím nožem a přesekával je v půli. Nebylo to moc efektivní, stále jich hodně zůstávalo a obtěžovalo. Navíc mi vadilo, když nám jejich rozpuštěné mrtvoly padaly na stůl. Manžel máchající nožem byl také nebezpečný. Děti se ho báli víc než těch pruhovanců, takže rodinné obědy se odbyvaly ve stresu a řevu. Nakonec jsme se s jídlem, zvláště bylo-li masité nebo sladké, zavírali tajně v kuchyni. Stáhli jsme žaluzie, chovali se co nejnenápadněji a mohli jsme se tak v rychlosti a relativním klidu naobědvat.

Náhodou jsme objevili, že bivakují v kůlně. Protože je můj muž nezvládl fyzicky, vyhlásil jim chemickou válku. Večer, když jsem uslyšela bušení na traverzu jako znamení konce poplachu, vrátila jsem se i s dětmi na chalupu. Manžel se na dvoře zrovna chystal polít jejich obydlí benzinem. Byl sice trochu opuchlý od ran, které mu uštedřili, ale zvítězil.

"Mají dost, svině," pravil s temným uspokojením ten jindy kultivovaný člověk, a chtěl ty ubohé trosky podpálit.

"Počkej," zadržela jsem ho, poklekajíc na zem k rozvalinám obrovského vosího hnízda, "nikdy jsem nic takového neviděla life."

Protože skoro nevidím, vzala jsem si na ten průzkum své palcové brýle a ještě lupu. Bylo to úchvatné. Nemohla jsem se nabažit,

jak chytře měli vše vymyšleno a kolik úsilí museli vynaložit.

Stavební materiál mi připadal skvostný. Okamžitě jsem uvažovala, jak by bylo možné jej artefakticky využít.

"Dávej bacha," poradil mi můj hrdina. "Myslím, že je tam life královna nebo ještě někdo další."

Neposlouchala jsem ho. Obdivovala jsem vosí umění, duši jsem měla plnou upřímného zájmu i soucitu.

"To ale asi Pán Bůh nechce, abychom je takhle zničili," pravila jsem vyčítavě manželovi, který je ateista.

"Pán Bůh, Nepán Bůh, já tady s tou havětí žít nebudu. A jestli ti ušlo, že máme kluka alergika, tak ti to tímto připomínám."

Nekompromisně polil vosí hnízdo zbytkem benzínu a následně do něj hodil kousek hořícího dřeva. Bylo po nich.

Nebylo to naposled, co si nás vybrali za hostitele. Musela jsem si vyřešit svůj vztah k nim. Jelikož nejsem schopna je zaznamenat vizuálně, mohla by se pro mne okolnost, že mi sedí na řízku nebo na nose, stát fatální. Rozhodla jsem se, že budu tichá a mírná.

V nejexponovanějším ročním období budu jíst svou potravu buď v noci anebo zavřená ve sklepě. Je zajímavé, že jakmile se začne šerit, jsou pryč. Mám-li v poledne velký hlad, zabalím si tajně svačinu a odejdu si ji sníst co nejdál od domu. Hlavní jídlo si pak dám až po setmění.

Před několika roky jsem začala jezdit na letní pobyty s křesťany. Mají vyhlédnuté moc hezké místo uprostřed lesů. Je tam kaple a chatičkový kemp. Široko daleko vosu nevidět. Nejsou v lese, nejsou v kapli, nejsou v chatičkách. Jsou pouze před kaplí. Proč?

Před kaplí je totiž prostranství, kde se stoluje. Stoly jsou vedle sebe a jejich půdorys tvoří písmeno U. Tam, kde stoly už nejsou, je pult na rozdávání jídel.

Křesťanstvo je zvyklé poděkovat před jídlem Pánu Bohu, že je nenechává hladem. Ještě v tuto chvíli jsou vosy hodné, vůbec o nich nevíme. V momentě, kdy po společném AMEN vypochoduje Boží lid k pultu, přilétají vosí formace a už zasedají na stolech.

Nastává všeobecná panika, matky křičí, otcové se rozčilují a máchají noži, děti brečí a ostatní lidé se ohánějí nebo utíkají s talíři do ústraní. Vosy pohotově za nimi, ale ne všechny. Většina jich spořádaně konzumuje jídlo s námi u stolů. Po obědě zmizí. Pár se jich objeví kolem odpolední svačiny, ale večer není vidět ani sosák.

Svěřila jsem mým spolustolovníkům své bohaté zkušenosti s vosami.

"Neštvěte je," radila jsem. "Nebouchejte do nich, nemají to rády. Ony si vás jen očichají a když je nebudete mlátit, neublíží vám. Nemusíte také sníst všechno tak rychle. Ani to není zdravé. Můžete chvíličku počkat, než to ta voska ochutná. Vždyť vám na lžici usedne maximálně jedna za minutu a zas brzy odletí. Mezitím můžete v klidu jíst."

Podářilo se mi své soukmenovce přesvědčit. Sami uznali, že panická sebeobrana nepřináší mír. Někteří jdou ve své empatii tak daleko, že mi popisují výraz tváře té které vosy, když zrovna sedí na rohlíku s džemem nebo se mi prochází ve vlasech, což ovšem nemám moc ráda. Podle popisu vím, že se některé tváří žoviálně, jiné škodolibě nebo radostně. Hodně záleží na tom, co se podává k jídlu. Vyloženě nepřátelské obličejy prý mezi nimi nejsou.

Mnohé dostaly jména. Byl tu Štěpán, Barča, Milostník, Růženka, Bajaja, Trubadúr, Eduard a Sluníčkovéj král. Na svých elegantních žlutočerně pruhovaných oblečcích údajně mají různé detaily a zajímavé módní doplňky. To já ale posoudit nemohu.

Během společné cesty vlakem domů vyndal jeden z mých bratří v Kristu na pultík v kupé sklenici s víčkem. Byly v ní tři vosy. Ťuhýnek, Zorka a Máša.

"Nemohu bez nich žít," přiznal s dojetím jejich věznil. "Musel jsem si je vzít domů. Snad se jim u nás bude líbit," zadoufal.

Koncem léta jsem se svou kamarádkou seděla v pražské cukrárně. Pochutnávaly jsme si venku pod slunečníky na zmrzlinových pohárech. Najednou přestala jíst a tiše řekla:

"Dávej pozor, ať nepozřeš Emku."

"Cože?" vyjekla jsem údivem. "Chceš říct, že je TADY Emka?"

"Jsem si tím skoro jistá," řekla má společnice, která ve vose lezoucí po čokoládové zmrzlině poznala naši známou z dovolené.

"Je tady s námi. Asi jí bylo smutno a tak si nás našla," pravila kámoška, otírajíc si vlhké oči kapesníčkem.

Přestaly jsme jíst a zírajíce do rozteklé zmrzliny doufaly jsme, že ještě někdo přiletí. Třeba Tomeš nebo Líba. Ti byli vždycky na sladké...

PRÁZDNINY

Konečně zase sedím v babiččině báječném pokoji, zase se mohu pohupovat ve stoleté tonetce a být malá holka na prázdninách. Láduji do sebe šestou buchtu a je mi tak dobře, jak už dávno ne. "Chutná ti, Kristinko?" ptá se pošesté moje zlatá babička, která ty buchty pekla. "Teď, když už jsi konečně zpátky z toho sanatoria, musíš hodně jíst, aby ses trochu spravila. Jsi kost a kůže."

Má pravdu. Sice už roky nevidí, ale nic před ní neutajíš. Stačí objetí, pohlazení a bábinka už přesně ví, jak na tom jste, že jste nemožně zhubli, že máte i v tom červencovém horku triko s dlouhými rukávy, že se nějak hrbíte. Babičce neujde nic co se děje lidem, které má ráda.

"Představ si, Kristinko," znovu mě oslovuje, jako by se nemohla nabažit mého jména, "Šavlíkovi si přivezli chlapečka. Má ještě sestřičku, je o něco starší, ale nechodí, proto je v jiném útulku. Vezmou si ji také, jen co budou pohromadě všechny ty papíry k osvojení," sděluje babička poslední zprávy z domova i zahraničí. Říká "útulek" zařízení pro opuštěné děti, jako by to bylo něco pro vyhoštěné psy nebo kočky. Když ale o tom chvíli přemýšlím, je to podobnost docela případná.

Dojedla jsem a babička mi připravuje lůžko. Trvám na starém gauči, kterému se říká divan. Přestože není původně určen ke spaní, já na něm vždycky spala ráda. Má čalouněné opěradlo s takovou stříškou, na které jsou odjakživa památeční předměty z cest a různé dárky. Přestože je babička úplně slepá, nemá nikde ani zrnko prachu a nikdy nic z těch věcí nerozbila. Beru do rukou velkou mušli a přikládám ji k uchu. Pořád v ní hučí moře, stejně, jako když jsem byla malá. Zavírám oči a odplouvám na ostrov. Je plný květin, ovoce a barevných ptáků. Nepřeji si nic jiného než tam skutečně být a mít s sebou babičku. Ani ne kvůli těm buchtám, ale jen tak. Mít někoho, kdo je mi nablízku, nesoudí a nekritizuje a ke komu můžu přijít třeba nemocná, třeba o půlnoci nebo i po dvou letech zmizení ze světa.

Uléhám na divan, který mě obemkl ze tří stran svou sametovou náručí vonící domovem, vonící babičkou. U nás doma byly cítit hlavně cigarety a mamčiny parfémy. Pokud jde o domov, vždy byl tady, ve dvoupokojovém bytě na předměstí.

"Jsi hrozně hubená, holčičko," říká a láskyplně mi

zastrkuje pokrývku kolem těla. "Budu ti vařit samé dobroty. A nechci nic poslouchat o tom, že se bojíš přibrat. Takhle bys ani nemohla mít děti, jak jsi průsvitná," dodává babička s velkou starostí v hlase.

Odchází z pokoje a já mohu v klidu brečet. Za zavřenýma očima si přehrávám to svoje ulítlé video. Některé záběry dávají smysl, jiné spíš připomínají útržky podivných fotografií. Z dětství přichází vzpomínka na prázdniny. Bývala jsem u babičky každé léto až do své dospělosti. Babička učila na klavír, o prázdninách ji navštěvovali její žáčci. Někteří z nich byli moji prázdninoví kamarádi. Kdepak je jim dneska konec? Víc než dva roky jsem tu nebyla. To je doba, za kterou holka nebo kluk v mém věku stihnou spoustu věcí. Dostudovat, provdat se, mít děti. Anebo jako já - nestihnout nic z toho, protože musí projít odvykací léčbou. Nejdřív mě od babičky a kamarádů odtrhl pervitin, potom to, čemu se říká resocializační program. Jeho součástí je zřeknout se všech rizikových vztahů, kontaktů i pochybných citových závislostí. Babička sice zpravidla nepatří do okruhu rizikových známostí, jenže to bylo moje srdce, co se hrozně stydělo a nechtělo jí působit bolest.

Neměla nikdy lehký život. Když jí navíc moje mamka řekla, že jediná vnučka, tedy já, musí do sanatoria s tuberkulózou, byla to pro ni velká rána. Protože nemůže psát obyčejné dopisy, posílala mi po mamce kazety se svým hezkým babičkovským povídáním i s hudbou. Jednu, s Chopinovými klavírními skladbami, dokonce sama nahrála speciálně pro mne. Ty kazety byly mým nejcennějším pokladem.

Připomínám si i vycházky a výlety, na které mě babička brávala. Dědeček už naživu nebyl, ale babička měla kamaráda, kterého nazývala bratr. Znali se z evangelické církve. Bratr byl to, čemu se dříve říkalo gentleman. Byl jako z filmu pro pamětníky. Když zemřel, babička neplakala. Věří, že se jednou setká se všemi blízkými. Neplakala, ale něco se z ní vytratilo. Neměla pro koho péct nedělní bábovku, nebylo komu hrát na klavír. Má pořád ráda lidi a oni mají rádi ji, ale mnozí známí jí už jen připomínají ty, kteří z jejího života odešli. A tak tráví hodně času sama, vzpomíná, poslouchá hudbu a knihy na kazetách a čas od času hraje na klavír svého milovaného Chopina. Někdy i zpívá, ale pak se rozlítostní, zavře piano a jde honem dělat nějakou obyčejnou práci, aby zahrnala smutek.

Představuji si, co jí procházelo hlavou, když o mně dlouhou dobu nevěděla nic, než že jsem tak těžce nemocná, že nemohu ani

psát ani telefonovat.

Říká se - milosrdná lež. Bylo milosrdné, když mě mamka žádala, ať neříkám, že beru drogy, ať utajím svůj odchod do protidrogového programu, že jsem na dně a rodina se mnou? Táta odešel, prý už se na to všechno nemůže dívat. Mamka mě sice nikdy neopustila, ale svoje zklamání si vynahrazovala všelijak. Také přestala zvát přátele. Mnozí se ztratili sami, když se s tátou rozešli. Nemusela tedy nikomu vysvětlovat, proč z naší domácnosti zmizel kazeťák, kamera, kolo, starožitnosti, proč už nenosí briliantové náušnice. Jednu chvíli doufala, že zachrání naši pověst, když mě na čas odstěhuje ke slepé babičce - prý, abych jí pomohla! Kdyby všecko nebylo tak šílené, asi bych se tomu zasmála. Naše babička možná potřebuje, abychom jí pomohli s nějakým tím zašíváním nebo přečtením dopisu, ale to je asi všechno. Ve svých sedmdesáti je tak akční, že ještě pomáhá lidem kolem sebe. Je vstřícná, upřímná a přátelská, ale nikdy dotěrná. Tak by se mohlo zdát, že je snadné klamat ji nebo třeba okrádat. Toho jsem se strašně bála. Věděla jsem, že když potřebuji drogu, selže všechna láska i rozum a já se nebudu štítit podvést nejdražšího člověka na celé planetě.

Mámin pokus nevyšel. Odešla jsem z domova a žila, jak se dalo. Jako každý závislák jsem trávila čas tím, že jsem sháněla peníze, abych zase měla na svůj fet, který byl to nejdůležitější v mém životě.

Tehdy mamka namluvila babičce, že jsem nemocná. Prostě lež jako věž. Jenže mamka už jiná nebude, ona už kolikrát sama neví, co je pravda. O feťácích je také známo, že lžou. Sama to mohu doložit. Jenže my lžeme, protože se musíme dolhat k dávce, bez které nemůžeme být. Proč ale lhali naši? Co oni potřebovali tak nutně, že se prolhali půlkou života? Proč nelže babička, která také neměla nic zadarmo a bez modřin?

Doma jsem dlouho bez velkých obtíží tajila rozpíchané ruce a nohy, průšvihy s policií, nechut k jídlu, vytřeštěné zorničky, nespavost i abstáky. Když se něčemu bráníte, když něco za žádnou cenu nemůžete do sebe pustit, nevidíte to. Necháte se oblafnout feťáckými kecycy, necháte na sobě štípat dříví nebo kolem sebe naslepo mlátíte, jen aby se vám nedostalo pod kůži, že máte v rodině problém.

Dlouho se mi dařilo žít jako by nic. Pod svícnem bývá tma. "No bóže, tak holka trochu kouří. My nejsme lepší, ha, ha", pravil žoviálně taťka, když se mu to doneslo. Tak jsem tedy kouřila. A v tom smradu, který u nás doma z cigaret pořád byl, si nikdo nevšiml, že kouřím travu. Ani nebylo kdy zaznamenat, že

už mi tráva dávno nestačí. Tyhle věci jdou hodně rychle s kopce a hodně rychle vás berou sebou.

V bezpečí starodávneho divanu se nechce věřit, že jsem mohla prožít víc než rok v dírách, o kterých babička ani netuší.

Není senilní, ví o životě hodně a v lidských nesnázích se dost dobře orientuje. Jenže to jsou nesnáze z jejího světa, jsou srozumitelné a dají se přežít. Ty moje nesnáze jsou víceméně z pekla a přežít se dají jen zázrakem. A zázraky, jak známo, nepřichází denně a ke každému.

Pořád nemohu usnout. Snažím se myslet na hezké věci, tak jak nás to učili v Programu. Navozovat si pozitivní myšlení. Také nám tam říkali o víře v Boha. Některým to pomohlo. Já to štěstí nemám. Nějak mi v těch mých trablech uniklo, kamže se ten Bůh schovává třeba v noci, jako je tahle, když musím myslet na všechno, co jsem ztratila. Je nějaký Bůh, který by chtěl překousnout, že se z hodné holky stala narkomanka, zlodějka a šlapka? Tvrdili nám sice, že je to tak, že všechno může být odpuštěno, ale já to neprožila.

Nevím, jestli se dají věci kolem mne ještě nějak uspořádat. Jediné, co vím je, že nikdy je neuspořádám bez babičky, bez její důvěry a lásky, která z ní na každém kroku padá jako dobré ovoce ze staré jabloně. Také nevím, kdy začít, a jak odkrývat všechny ty nánosy, co na sobě mám. Jestli je nějaký člověk, který mě může přijmout špinavou a bezcennou, je to jediné ona. A jestli je nějaký Bůh, musí vypadat jako moje babička, tím jsem si jistá.

Když jsem se probudila, slunce jiskřilo na skleněné desce stolku a v jeho odrazu zářily nějaké krásné kytky. Babička je kvůli mně koupila na přivítanou. Teď stojí ve dveřích a obličej má obrácený přesně na mě. Nikdy jsem nechtěla věřit, že opravdu nic nevidí.

"Dobré ráno, Kristinko. Když hned vstaneš, dostaneš horké kávičko a palačinky se šlehačkou. Musela jsem si trochu přivstat. Každou neděli chodím do kostela, však víš."

Probírám se z ospalosti a přitom mi dochází, co mě v noci nejvíc tížilo, co mě dovedlo až k upřímnosti, ve které jsem ode dneška chtěla za každou cenu žít. Vzbudila jsem se do pocitu závodníka, který stojí na desetimetrové věži a chystá se ke skoku do vody. Ke skoku nebo k pádu?

"Babičko, mohla bych do toho kostela s tebou?"

Odpovídá trochu překvapeně: "To víš, že můžeš. Copak tě to napadlo, tak najednou?"

Zhluboka jsem se nadýchla, odrazila jsem se od strachu a pochyb a pak jsem to řekla:

"Babičko nelekej se, prosím tě. Mám AIDS."

PRINCEZNA HRNÍČKOVÁ

Princezna Hrníčková žila v malovaném domečku na rozcestí. Domeček byl celý z modrého a bílého porcelánu. Připadá to někomu divné? Možná podle toho se pozná pohádka, že jsou v ní řečeny divné nebo tajemné věci. Je to tak i s touhle pohádkou. Princezna už byla dost stará a unavená z vlády nad královstvím, které pořád vedlo nějaké války. Jednoho dne svěřila všechny důležité záležitosti ministrům a dvornímu radovi, posbírala si pár věcí a opustila zámek. Přestěhovala se do porcelánového domečku po své babičce a doufala, že zde nalezne klidný domov a štěstí. Nechtěla zahálet a tak dumala, čím se bude zabývat, když má teď tolik času. Rozhodla se, že bude dělat radost lidem, kteří ve válce něco nebo někoho ztratili. Nebylo těžké takové lidi najít. Modrý porcelánový domeček totiž stál přesně na křižovatce, kudy denně procházelo hodně lidí. Každý druhý potřeboval potěšit.

Princezna přemýšlela, co by to mělo být za potěšení, které by mohla rozdávat. Vzpomněla si, že na půdě domečku je spousta moudrých knih. Vylezla po bílém porcelánovém žebříku na nejkrásnější půdu, jakou si umíte představit. Byla bílá, ale aby nebolely oči, její stěny byly pomalované slunečnicemi, kopretinami, pampeliškami a ptáky. I stromy obtěžkané krásným ovocem tu byly, dokonce voněly, stejně jako květiny na porcelánových zdech a trámech. Zvláštní také bylo, že porcelán vůbec nebyl studený, ale byl teploučký jako kamenná lavička, která se dlouho vyhřívala na sluníčku. Nebo jako ruka, která tu vaši zahřeje, když je zima.

Princezna našla tuze moudrou modrou knihu, ve které bylo veliké tajemství. Byl tam podrobný recept na výrobu toho krásného a hřejivého porcelánu, z něhož byl domeček i celá Princeznina domácnost. V knize bylo namalováno nesčetně věcí, které se z porcelánu dají vytvořit, když máte radost v srdci, poctivé ruce a lásku k lidem, kteří míjí vaše zápraží.

Brzy poznala jak vybrat správnou hlínu, postavit pec, namíchat barvy. Když se naučila všechno potřebné k výrobě čarovného porcelánu, pustila se do díla.

Jakmile vytvořila dostatek hrníčků, zvířat a ptáků, vyložila všechny ty věci na stůl a lavičku před domek, aby si každý povšiml, jak pěkné dárky může dostat.

Kolemjdoucí brzy mohli vidět, že u Princeznina domečku přibývají krásné a ušlechtilé sošky, roztomilé hračky i

úplně praktické věci, jako mísy, krajáče, džbány i umyvadla, ve kterých si můžete koupat unavené nohy, když se vrátíte z náročné cesty. Každý mohl Princeznu požádat, a ta mu ráda věnovala cokoli pro potěšení.

Jednou šel kolem domečku člověk, který snad ani pořádně neviděl na cestu, jak byl unavený a smutný. Minul Princeznin domek skoro bez povšimnutí. Náhle se však obrátil a udělal pár kroků nazpět. Velkýma vykulenýma očima zíral na modrý domek s bílými okny, ve kterých byla vystavena spousta hezkých věcí. A ty věci byly i kolem domku, na schůdkách, na zídce, dokonce i na sloupcích vrátek visely nějaké džbánky a žejdlíky.

Tak se ten Voják - byl to voják, který se vracel z prohrané bitvy - zastavil, a když viděl Princeznu mezi dveřmi, požádal ji o trochu vody. Přinesla mu tak dobrou a čistou vodu, že se rázem zotavil a hned mu bylo lépe na těle i na duši.

Vyprávěl Princezně svůj příběh a na oplátku se dozvěděl, proč je domek obklopený takovou krásou.

"To i já mohu dostat něco na památku?" zeptal se dychtivě Princezny Hrníčkové.

"Samozřejmě, vyber si co chceš a co uneseš. A když budeš časem zas něco potřebovat, zastav se. Vždycky pro tebe budu něco mít. Dělá mi radost dělat někomu radost, víš?"

Voják si vybral ten hrneček, ve kterém dostal od Princezny vodu, asi stokrát jí poděkoval a pak se dal svou cestou.

Po nějaké době se opět zastavil u Princeznina domku. Z kapsy vytáhl vrbovou píšťalku a dvakrát dlouze zapískal. Když Princezna vyšla ze dveří, pozdravil ji a zeptal se:

"Jak se máš, Princezno? Ještě děláš své krásné hrníčky a ostatní hezkosti?"

"Hrníčky, mísky, talířky, dokonce i nočníčky. Vyrábím všechno, co může někoho potěšit nebo mu prospět. A těch věcí pořád není dost. Mám se co ohánět."

"Nevypadáš vůbec unaveně, na svůj věk jsi čiperná a hodně pracovitá," zalichotil Voják Princezně.

"Mohla bych být unavená. Ale když se lidé usmějí, poděkují nebo mě potěší nějakým dobrým slovem, hned se cítím svěží a mladá. Horší je, když mi někdo něco ukradne nebo zničí. Nebo když si něco vybere a pak ani nepoděkuje. To se mi pak zdá, že všechno je zbytečné a marné. Víš, já jsem ze staré školy. Tam nám říkali, že je lepší poděkovat třikrát než vůbec ne. To asi každý možná neví."

"Neumím si představit, že by ti někdo nepoděkoval nebo ti nějak ublížil. Já bych mu dal!" holedbal se Voják. "Vždyť"

přece někoho potěšit tě stojí velké úsilí. Mohla bys třeba hrát na piáno nebo chodit po návštěvách, místo aby ses tady lopotila s těmi dárečky," mudroval dál Voják.

"Dělám to ráda," řekla Princezna. "A copak si dnes budeš přát?"

"Víš, chtěl bych takový hrníček, který by se pořád smál.

A já, až budu snídat, tak se také budu smát. Třeba mi to vydrží po celý den. Máš něco takového?"

Princezna se zamyslela a pak řekla:

"Ještě jsem nic podobného nezkusila. Přijď za pár dní. Já se podívám, co se o tom píše v moudrých modrých knihách a snad to svedu. Ráda tě uvidím spokojeného s novým dárkem. Až přijdeš, nezapomeň dvakrát zapískat na svoji vrbovou písťalku. Budu vědět, že jsi to ty a moje srdce se potěší."

Voják zase asi tak desetkrát poděkoval a když se za pár dnů k Princezně vrátil, měl hrníček připravený. Opravdu, kdykoliv se na něj podíval, rozlil se mu po celé tváři široký úsměv.

Princezna si častokrát všimla, že lidé, kteří se usmívali nad jejími dárky, měli za tím úsměvem nějaké staré smutky. I

Voják měl pod radostným úsměvem takový starý smutek. Marně Princezna hledala v moudrých modrých knihách, jak staré smutky odhánět. Řekla si nakonec, že trpělivou láskou lze lidem pomoci k radosti a že jejich smutek přeci jen někdy musí zmizet. A opravdu, stávalo se, že z podmračených nebo smutných lidí se stali přátelé, kteří mohli radost dávat stejně jako ona. S Vojákem to ale tak snadné nebylo. Ačkoliv Princeznu Hrníčkovou navštěvoval, ačkoliv si pokaždé odnášel nejen porcelánový dárek, ale i kousek jejího srdce, jeho starý smutek mu občas vykukoval z očí. Když odcházel od Princezny Hrníčkové, býval radostný, aniž dobře věděl proč. Radost ho však poslední dobou stále rychleji opouštěla. I Princezna a její porcelánové království mu zevšedněly, a pociťoval čím dál méně spokojenosti. Dokonce měl za to, že je docela zbytečné vždycky, když od ní něco dostane, děkovat. Myslel si, že Princezna je dost chytrá, aby se dovtípila, že se mu líbí všechno, co dostává a že je za to vděčný.

Jednou zase přišel, zapískal na písťalku smluvené znamení, a když Princezna otevřela, bez dalších průtahů ji požádal:

"Udělej mi, prosím, hrnek, do kterého by se vešla spousta medového čaje. Ten hrnek by měl být takový, že když z něj večer budu pít medový čaj, budou se mi pokaždé zdát krásné sny."

"Dobrá. Ale máš tady misku s malovaným papouškem. Proč sis ji

posledně nevezal?" zeptala se Princezna.

"Ani nevím. Asi jsem pospíchal. Nebo zapomněl. Však já ji zas tak moc nepotřebuju. Ale vezmu si ji, když už jsi ji pro mne udělala."

Voják ledabyle uložil misku do své torby a měl se k odchodu. Když se Princezna odvrátila, tak si za jejími zády vzal ještě slánku. Pomyslel si, že slánka se může vždycky hodit, a že Princezna tuto nepatrnou ztrátu snadno oželí.

Do další neděle se Princezně podařilo vytvořit hrníček, o kterém se nikomu ani nesní. Byl tak velký, kolik zrovna bylo medového čaje. Měl barvu noci a na jeho povrchu se třpytily hvězdy. Když se z něho někdo napil, zdály se mu ty nejkrásnější sny.

Jak přicházeli Princezniny přátelé i náhodní pocestní, všichni hrníček obdivovali a moc o něj stáli. Princezna ale řekla, že taková věc je jen jediná na světě. A že je to dárek pro někoho, koho má moc ráda a kdo potřebuje potěšit. Voják však nepřicházel. Princezna se divila, vždyť přeci tolik stál o její společnost a o ten hrnek. Snad se mu nic nestalo? Byla smutná a přestávalo ji těšit dělat všechny ty hezké porcelánové věci.

Konečně se dočkala! Zdálky poznala Vojáka podle jeho klátivé chůze. Šla do domečku připravit něco dobrého a samozřejmě také ten kouzelný hrnek. Nemohla se dočkat, až uslyší jeho píšťalku. Těšila se na jeho oči rozzářené nad modrým hrníčkem. Samozřejmě byla zvědavostí celá bez sebe, chtěla se co nejdříve dozvědět, jaké sny se mu zdají, když vypije na dobrou noc svůj medový čaj.

Oknem se dívala na cestu a znovu jí zabořilo u srdce, když si vzpomněla, že Voják posledně ukradl slánku. Proč to udělal? Nechtěla mu to vyčítat, ale hodně jí to mrzelo. Hlavně proto, že tomu vůbec nerozuměla. Vždyť stačilo si o slánku říct.

Voják prošel kolem okna i dveří, aniž se zastavil. Co se mu asi přihodilo?

Princezna zatáhla záclonky na oknech, nechala vyhasnout hrnčířskou pec a velmi zesmutněla. Už ji netěšilo vymýšlet a dělat pro kohokoliv nějaké dárky. Už se jí nechtělo ráno časně vstávat a pracovat dlouho do noci, aby každý měl, co jeho srdce potřebovalo. Vylezla na půdu, odkud bylo krásně vidět, jak slunce vychází i kam chodí spát. Četla si v moudrých modrých knihách, občas hrála smutné písničky na staré piano. O svět venku už nestála.

Jednou se ozvalo bouchání na dveře. Šla se podívat a viděla na

prahu Vojáka. Stál tam celý nahrbený, měl potrhané šaty a unavené oči.

"Dobrý den. Co si přeješ?" zeptala se.

"Ale, mám tady ten spací hrnek, myslím?" odpověděl Voják.

"Vezmi si ho, je na okně. Už je celý zaprášený."

Teď teprve si všiml, jak Princezna sešla. Všechna záře, všechna svěžest, která povzbuzovala ji samu i lidi kolem ní, byla ta tam. Nemohl uvěřit svým očím.

"Nejsi nemocná? Vypadáš nějak unaveně."

"To je tím, že vyhasla moje hrncířská pec," tiše odpověděla Princezna.

"A proč vyhasla? Vždyť bys v ní mohla udělat ještě tolik radostných dávků," nedovedl pochopit Voják.

"Co je pryč, je pryč. Nemohu mít radost z toho, že tvořím věci, které nikdo nepotřebuje, že marním čas i sílu pro ty, kteří si ani nevšimnou, že byli obdarováni. Nebo se obdarují sami. Nebo si všimnou daru, ale nezajímá je. A když je zajímá, zapomenou poděkovat. Anebo poděkují pozdě, když už jsem já zapoměla, za co děkují. Nemusí se děkovat třikrát. Stačí jednou, ale včas. Je to stejně důležité, jako dát dárek v pravý čas. Pozdě je prostě pozdě. Radost se musí dát najevo hned, především jejímu tvůrci a dárci. A máme-li bolest nebo nějaké přání, nepomůžeme si, když se budeme hojit nebo plnit si přání na úkor druhého nebo za jeho zády. Tohle všechno jsou příčiny, proč je lépe v mojí peci oheň už nerozdělávat."

Na to Princezna zavřela dveře a nechala Vojáka i s jeho hrníčkem na zápraží. Ten pokrčil rameny a řekl si:

"Konečně domluvila. Vždyť ale nemusí být vždycky po jejím.

Já si tady můžu vzít co chci. A jestli budu děkovat nebo vykládat, jak a co se mi líbí nebo na co to potřebuju, to je jen a jen moje věc. Klidně se bez těch všech zbytečností obejdu. Beztak jich už mám dost!"

Uplynulo pár dní, měsíců nebo let, kdo ví. Voják se vracel domů z bitvy. Byl zraněný, zklamaný a k smrti vyčerpaný. Řekl si, že do války už nepůjde. Koupí si kousek pole a zaseje pšenici, aby bylo dost chleba.

Cítil se strašně utrmácený a smutný ze života, který dosud vedl. Nevěděl, co si počít se svým velkým smutkem a prázdným srdcem. Pak si vzpomněl na ty zvláštní hrníčky, které kdysi dostal od Princezny Hrníčkové. Je to tak dávno, co z nich naposled pil!

Nejprve našel hrneček, který mu vždycky ráno dodal spoustu radosti a síly pro celý den. Nalil si do něho mléko, ale to rázem

zkyslo. Hrneček byl vůbec nějaký divný. Celý zešedl a jakoby oprýskal. Žádná radost v něm nebyla.

"No nevádí," řekl si Voják. "Mám tady ještě trochu čaje a med. Uvařím si ho na dobrou noc a vypiju z hrnku, který mi připraví nejkrásnější sny."

I večerní hrníček se úplně změnil. Byl jakoby zhroucený k jedné straně, skoro černý a vůbec se netřpytil. Čaj, který z něho Voják pil, byl navzdory medu hořký a trpký. Za celou noc se mu nezdál ani jediný hezký sen. Jen se v posteli převaloval a bál se usnout. Ráno se vydal k Princeznině domečku. Našel ho na svém místě. Domeček byl ale zavřený na sedm západů a Princezna v něm nebyla. Všechny dárky, které tam vždy bývaly připraveny pro kolemjdoucí, už dávno zmizely. Jen pod lavičkou se cosi zalesklo. Voják se shýbl a zvedl porcelánovou píšťalku. Byla pomalovaná sedmikráskami a motýly. Stiskl ji v dlani a ucítil, že trochu hřeje. Jako ruka, která je nablízku, když je vám zima.

SEDMÝ SVĚTADÍL

To je přece jasné, že na žádné mapě světa nenajdete sedmý světadíl. Ten totiž můžete vidět jen u mě doma. Zdánlivě vypadá jako obyčejná knihovna, ale tím se nenechte splést. Sedmý světadíl patří mně a jen mně. Já mu vládnu, já ho spravuji. Patří mi víc než cokoliv ve vesmíru. Nevěříte? Rád navštěvuji své poddané, s mnohými si dobře popovídám. Někdy jsou to obyčejní lidé, ale mohou to být i básníci, sedláci, čarodějové, lékaři nebo muzikanti. Záleží hodně na tom, jakou mám náladu a s kým chci trávit svůj drahocenný čas. Všemmu svému lidu panuji s velkým nasazením. Víím, že když něčemu věnuji poctivou námahu, vrátí se mi zážitek nebo zkušenost k nezaplacení. Mám to rád.

V sedmém světadílu, v mé knihovně, málokdy chybí to, co bych tam očekával, co bych tam fakt chtěl mít. Kdykoliv se mi zamane, vyhledám moře, lesy, řeky, džungle, pouště, pole, potoky, města nebo třeba jen skromné osady někde v divočině. Žijí zde lidé, národy všech ras, věku, pohlaví, historických, náboženských i politických příslušností. Mezi nimi je bezpočet řemeslníků, rolníků, kočovníků, pirátů i flákačů všeho druhu. Svou společnost si mám z čeho vybírat. Stačí mít správnou náladu. A co zvířat tady mám! Od brontosaurů přes pohádkové příšery až k těm umělým, co je ovládají digitální systémy. A taky plyšáky a třeba rybičky v akváriu nebo delfíny či pyraně. Jsem opravdu šťastný, že můžu žít obklopen barvitou různorodostí svého světa. Neumím si představit, že bych to chtěl jinak. Dnes je Den Speciál. Dnes nikam a nic nemusím. Při pohledu z okna vidím nad sebou smog a hluboko pod sebou ulici a chodník úplně zakrytý půlmetrovou nadílkou mokravého sněhu. Občas přejde člověk se strnule nahrbenými zády - chtěl by spěchat, ale ten marast mu to nedovoluje. Na konci ulice se nějaký vůz snaží rozhrnout to nadělení alespoň pro průjezd osobních aut. Jsem rád, že já do toho nemusím. Ani slunce dnes nevyjde, to už je teď na beton.

S netajeným nadšením si prohlížím hřbety knih v poličkách knihovny. Tak, kam to dneska zajedu, zaletím, zajdu? Stačí mi vztáhnout ruku a mohu cestovat časem i prostorem. Tak co třeba Velikonoční ostrovy ve znamení Kon-tiky?

Ne. Na vor se mi dnes nechce.

S Himalájským Tygrem na Mount Everest?

To tedy ne. Mlhy a sněhu je i tady požehnaně.

Možná do podmořského Světa ticha... Anebo se jen tak toulat po hvězdách?

Už vím. Dneska se vydám jako Robinson na úplně opuštěný ostrov. Budu se opalovat na pláži a až budu mít hlad, natrhám si nějaké banány. Vypnu mobil, aby mě nikdo neotravoval. Koutkem oka budu pozorovat moře, jestli se náhodou neblíží nějaká lidožroutská loď s Pátkem na palubě. To by mě otrávil. Chci být sám a nejmýš z nudy učit papoušky neslušná slova.

No ale - krucinál! Já na tu knížku snad nedosáhnu...! Který pitomec mi ji dal až nahoru? Vidím ji, mám ji kousek nad hlavou, ale od konečků prstů vztažené ruky mi k ní chybí aspoň pět centů!

Zvonek - ještě tohle! Do pr--!

Vzteklým pohybem otáčím kola svého vozíku směrem ke dveřím.

"Ahoj - to jsem já. Můžu dál?"

Sousedka. Starší paní, ale ještě hodně akční. Také je dost chytrá. Myslím, že přečetla všechno, co kdy bylo vytištěno. A možná, že i kamenné desky a papyrové svitky. Nedivil bych se.

"Přinesla jsem vám to Srdce," hlásí, jen co vkročí do mého bytu.

"Představte si, že ho objevila moje sestra v trutnovském antikvariátu. Přidala jsem k němu ještě jedno piškotové. A to moje vlastní navrch. Srdcí není nikdy dost, zvláště když je venku tak hnusně jako dneska."

Stojí u dveří a usmívá se, jakoby vůbec nebyl Den Speciál, ale první máj, lásky čas. Chce mi prostě z toho dnešního dne udělat kýč.

"To jste hodná, Dášo. Myslel jsem, že si to Srdce asi nikdy nepřečtu. Přeci jen je to víc než sto let, co je Amicis napsal," blekotám jako úplný trouba. Původně mě totiž napadlo, že bych mohl paní Dášu využít k drobné službě. Mohla by mi podat Robinsona Crusoe a pak zase hezky zmizet. Vůbec se nechápu, když se poslouchám:

"To jsem moc rád, že jste se zastavila. Venku je psí počasí a já dnes nikam nemohu. S tím vozíkem se dostanu nejdál k domovním dveřím. Nechcete si se mnou dát kávu? Mohli bychom načít to srdce. Tedy, to piškotové. Určitě bude super, jestli jste ho pekla vy," lichotím jí jako šestnáctiletý zajda.

Šla do kuchyně postavit na kafe. A pak jsme si sedli a povídali si. Také o Srdci, které milovala její maminka a moje babička - tedy každá zvláště. Moje sousedka hezky vypráví a ještě krásněji naslouchá. Takové chvíle jsou určitě nejen příjemné, ale i užitečné. Jako to sousedčino srdce. Ne to

piškotové.

Na Robinsona jsem zapomněl. Asi je to tak dobře. Možná, že papouškům by neprospělo, kdyby se naučili neslušně mluvit. No řekněte - co kdyby na ten můj ostrov zavítala nečekaně dámská návštěva?

LAMPIČKA

Klopýtavě se vlekla přelidněnými ulicemi. Vánočně vyzdobené obchody se stovkami blikajících světel ve výlohách i slavnostní girlandy žárovek rozsvícených ve větvích stromů nad pěší zónou ji oslepovaly k nepříčetnosti. Nedalo se s tím nic dělat. Její slabý zrak se nestačil přizpůsobovat neustále se měnícím podmínkám, a tak musela vytáhnout svou nemilovanou družku bílou hůl a s její pomocí si jistit cestu uspěchaným davem.

Nesnášela, když se z mladé holky na vdávání z ničeho nic musela předělat na slepou ubožačku, nějakou méněcennou nánu, které si zdravý kluk nevšimne ani koutkem oka. Zná to. Od této chvíle ji nikdo neosloví, natož pak aby ji někam pozval nebo s ní vedl jen takové ty běžné pitomoučké řečičky. Od této chvíle je zařazená do úplně jiné kategorie než jsou její vrstevnice, také svobodné, mladé a chytré jako ona. Jenže všechny normálně vidí a o slepotě nebo slabozrakosti nemají proč dumat.

Občas na ni přeci jen někdo promluví - třeba na přechodu nebo vstupu do metra. Jsou to většinou sběratelé dobrých skutků, no jo, to on si to chce kdekdo před těma Vánocema užít, trochu toho pocitu vlastní dobrotivosti, aby se na ně Ježíšek nevykašlal, pro případ, že náhodou je, dumala trochu nevraživě, protože do ní každou chvíli někdo vrazil. Bílá hůl jí sice v davu lidí trochu napomohla, ale mnozí si tohoto atributu slepoty neráčili ani povšimnout. Opatrně nasměrovala své mohutné tělo do Celetné, kde tušila krámk s keramikou. Nebýt toho, že dnes mají s holkama poslední hodinu, vykašlala by se na tenhle nákup a raději by zalezla do svého křesla nebo k počítači. Ale sliby se mají plnit o vánocích a tak jen zatnula zuby a sunula se dál. Občas o ni někdo zavadil, občas ucítila tázavé pohledy kolemjdoucích. Kam se v tuto dobu kutálí tahle slepá boubelka?

Tak jsem se dokutálela, oddychla si, když spíš podle vůně než zrakem rozpoznala obchůdek. Trochu pracně našla dveře, vstoupila dovnitř a v duchu se modlila, aby ji prodavačka hned neoslovila, aby měla čas se rozkoukat, aby nic neshodila, aby nepůsobila nějaký chaos. Byla to jedna z jejích častých modlitbiček k neznámému andělu strážnému všech slepých a přisleplých. Zhluboka vdechla vůni éterického jehličí z olejíčku, který aktuálně šířila jedna z desítek aromatických lamp, na které se tenhle obchod specializoval. Prodavačka byla předvánočně vyladěná, dokonce měla na sobě nějaké exotické oblečení. Zuzka se natolik rozkoukala, že už viděla prodavačku a dokonce i zboží, které tu

bylo vystaveno. Rozpačitě začala skládat překážející hůl, tušila, že jako mnozí jiní, je i tato prodavačka na rozpacích, jestli zákaznice vidí nebo ne, pokud vidí, co vidí? Pokud nevidí, proč uklízí tu hůl? A proč nechodí s někým, kdo se o ni postará?

"Jak vám mohu pomoci?" začíná prodavačka rituálně uhozenou frází. Zuzka postě zapřemítá, proč tolik lidí v obchodech se zbožím či službami málokdy použije nějaký přirozenější způsob oslovení, ale své úvahy přeruší a vyslovuje své přání: "Chtěla bych aromalampu a nějaký olej. Pomůžete mi ji prosím vybrat? Moc toho nevidím a tak potřebuji tu věc prohlížet zblízka."

Stejně jako častokrát předtím, svou srozumitelnou formulí poměrně úspěšně otevírá pomyslné dveře k ochotě prodavačky. Občas se přesvědčuje, že prodavači se zázrakem stávají ochotní, když dá najevo svůj nedostatek zraku. Možná proto, aby ji co nejdříve vystrnadili ze svého revíru. Dnes ale nechce být uštěpačná ani v podvědomí, má pocit, že ji opustila obvykle věrná ironie. Asi to způsobila únava nebo ty Vánoce? Hlavně si to dnes už nechce dělat složitější než všechno je.

Prodavačka byla ve věku Zuzaniny matky, možná, že si tady už jen přivydělávala k důchodu, ale chovala se velmi noblesně, jako by byla majitelkou všech těch pokladů vystavených na poličkách a na stolcích. Vybraly spolu růžovou lampičku podobnou zvonici. Opravdu, je v ní dokonce maličký zvoneček, který údajně něžně klinká, když teplý vzduch z hořící svíčky stoupá nahoru. Uvidíme, uvidíme, pomyslela si. Ve stříšce zvoničky je prohlubeň na vonný olej, lampička tedy svítí, cinká a voní zároveň. No, nekupte to! Přikoupila ještě svíčky a dárkovou tašku, vybrala olej s vůní šípkové růže, vše uložila do batůžku k cvičebnímu dresu a láhvi vody. Popřály si s teď už velmi milou prodavačkou - bodejť ne, však jsem tady nechala pěkný kousek peněz - šťastné a veselé, a byl konec nákupu. Znovu vytáhla hůl a pustila se po světlejší straně chodníku k nejbližší zastávce metra. Měla co dělat, aby stihla ještě před začátkem hodiny ukázat holkám neboli babám, jaký dárek vybrala jejich cvičitelce k vánocům.

Holky už byly většinou převlečené, seděly v šatně a klábosily o Vánocích. O čem jiném. Když Zuzka dorazila, rázem se jí změnila nálada. Předvánoční dav a napětí z namáhavé cesty nechala za vraty, tady byla pohoda, i když takový ten typický šatnový smrádek. Patří ke všem sportovním

zařizováním, která kdy poznala. Když cvičí holky, je to o něco lepší, protože jejich oblečení většinou příjemně voní. Tak to bylo i dneska. Najednou se cítila fajn, byla mezi svými a navíc - přinesla vzácný úlovek.

Ukaž, ukaž - natahovaly všechny najednou ruce.

"Počkejte, baby, vždyť to rozmlátíte, je to křehký," brzdila jejich zvědavost.

Nakonec si stouply do ukázněného chumlu, čichaly k lahvičce s růžovým olejem, citlivými prsty osahávaly lampičku. Ta je nááádherhá, štěbetaly jedna přes druhou. Kdes ji koupila, kolik to stálo, kolik ti dáme, rozpočítej to, jééé, jestli mne tam někdo dovede, koupím něco podobného ségře...

Když se z tělocvičny ozval tvrdý rytmus oznamující zahřívací kolo hodiny aerobiku, rychle dárek zabalila. Nahrnuly se do tělocvičny, která jim dneska připadala nezvykle rozlehlá. Bylo jich jen pět, ostatní baby zřejmě pekly, nakupovaly nebo uklízely. Jen ty nejtučnější z tučných dnes přišly, aby vyhnaly ještě před začátkem vánočního festivalu jídla nějaký ten džaulík. Každá hodina dobrá před takovým náporem. Romana, která cvičení vedla, jistě se svými padesáti kily problémy nemá. Studuje poslední ročník Fakulty tělesné výchovy. Baby - tedy slečny a paní se zrakovým postižením - jsou nejen její oblíbenkyně, ale zároveň tvoří experimentální skupinu pro její diplomovou práci na téma Aerobní cvičení zaměřené na ženy se zrakovým handicapem. Vede je už dva roky. Od začátku to byla oboustranně zničující dřina. Kromě Zuzky, která občas něco zázračně vidí, jsou většinou nevidomé nebo skoro nevidomé. Romana musela zvlášť s každou ze svých "bab" nacvičovat figury, vodila je při krocích, obnovovala jejich téměř ztracený smysl pro rytmickou chůzi, poskoky, cvičení vleže i v sedě. Především ty, které neviděly od narození, byly pro ni tvrdým soustem. Měly zvláštní opatrnou motoriku, spoustu pohybů si zpočátku vůbec nedokázaly představit. Romča musela strpět, že si při cvičení nechá osahat končetiny, trup, hlavu. Nejdřív jí to všechno připadalo strašně uhozené a chtěla to vzdát. Nakonec přijala tuto skutečnost jako zvláštní výzvu, učila baby ty nejelementárnější pohyby a zároveň přemýšlela o jednoduché a přitom působivé choreografii. Uvázla drápkem a zůstala s nimi jako kámoška a guru zároveň. Uvědomila si, že právě o to jde - dokázat, že se dá vymyslet metodika, jak i nevidomé naučit cvičit třeba právě aerobik.

Za ty dva roky se opravdu sžily. Věděly o sobě navzájem možná víc, než jejich nejbližší. Nezávaznost vztahu prožívaného jen

jednou týdně jim dávala pocit svobody, dobrovolnosti, možnosti samostatného výběru témat k rozhovorům. Přitom si kromě té dřiny užily i dostatek legrace a tvrdého zadostiučinění.

Výsledek byl - jo, jsme ty trochu buclaté baby, které cvičí aerobik, nejsme už nějaké slepuše, které tohle nemohou a támhleto neumí. Dalo jim to úplně nový rozměr vnímání sama sebe i skupiny ve volném prostoru.

Závěr hodiny byl jako vždy zvěstován pomalejším rytmem hudby, zpomaleným tempem pohybu. Vykríkované pokyny Romana zaměnila za téměř mazlivé návody k protahování končetin, zad, krku.

Všechno se pomalu dostávalo do klidu, ležely na karimatkách, zhluboka dýchaly, nadechovaly a vydechovaly do břicha, uvolňovaly se až k úplnému zastavení pohybů. Konec, potlesk Romaně i jedna druhé. Tak to máme za sebou až do příštího roku - chtělo se Zuzce spokojeně zavřísknout, ale nechala toho.

Vstala a pod bundou položenou na švédské lavičce u stěny nahmatala taštičku se zabalenou lampičkou pro Romanu. Tu už baby obstoupily a jedna přes druhou jí přály spoustu dobrých věcí, jak to před vánocemi bývá.

"A tady, Romčo, máš od nás dárek pro případ, že by ti nikdo nic nedal," zavtipkovala Zuzka. Baby se rozřehtaly a hned chtěly vědět, jak se lampička Romaně líbí. Samozřejmě - čekalo se obvyklé "jé, ta je ale krásná", což by nikomu nevadilo.

Důležité je přece srdce, které každá k lampičce přibalila.

"Jé, ta je ale krásná," nezklamala Romana. Všimly si, že to znělo poněkud smutně. Zuzana docela zřetelně viděla, že Romana brečí. Všechny ztichly a Zuzka se opatrně zeptala: "Co je, Romčo? Co brečíš, vždyť jsou vánoce!"

"No právě," vzlykla Romča. "Včera mě ten můj vyhodil z bytu. Přespala jsem u kamarádky na koleji a nevím, co bude dál. Nejnutnější věci mám v báglu, ostatní mi prý pošle, až mu dám adresu. Takže, milé baby, já jsem vlastně bezdomovec. V nejlepším případě si budu tou krásnou lampičkou svítit a vonět na koleji, jestli mne tam nechají."

Každé z nich proběhlo hlavou, co vlastně momentálně prožívá. Zuzka notorickou absenci partnera, Míla téměř každodenní hádku s přioopilým manželem, Bára neveselou budoucnost s mámou, která zrovna chodí na chemoterapii, Terka je sama s dvanáctiletým slepeckým psem, který už skoro nemůže chodit a tak ho nosí po schodech do třetího patra a zase dolů, kdykoliv ho musí vyvenčit. Jindra má dítě v ústavu a manžela kdesi za horami.

Nakonec to byla Romana, která se zmohla na nějakou odezvu.

"Jó, baby, žádná asi nemáme na růžích ustláno. Ty letošní vánoce by měly nebejt."

"Jak to, že nemáme na růžích ustláno?" pochlapila se Zuzka. "No tak si usteleme, ne? Jindro, půjč nám zapalovač." Seděly v kruhu na karimatkách, uprostřed setmělé tělocvičny hořela lampička ve tvaru maličké zvonice a šířila po celém jindy trochu zasmrádlém prostoru vůni šípkových růží. Jen Zuzka a Romča zřejmě viděly droboučké mihotavé světýlko. Všechny ale zřetelně vnímaly vůni a teplo, které se od lampičky pomalu stěhovalo do jejich pobolívajících dušiček. A pak uslyšely jemňounké pocinkávání zvonečku v miniaturní věžičce. Nekecala, fakt nekecala - pomyslela vděčně Zuzka na prodavačku. Natáhla obě ruce a uchopila tak ruce svých sousedek - Jindry a Míly. Ty udělaly totéž a stejně tak i Romča. Žádná nic neříkala. Prostě jen tak seděly a beze slov si navzájem přály, aby každé z nich ty Vánoce daly aspoň kousek radosti a docela obyčejného štěstí.

SLUHA DVOU PÁNŮ

Po návratu z prázdninového zájezdu našeho divadla je všechno zelené na sídlišti i všechno živé uvnitř mne spálené a vyprahlé. Bloudím rozžhaveným bytem a nevím, co ještě otevřít, co ze sebe svléknout, abych se neudusila, neuvařila ve vlastním potu, abych neomdlela. Jak utéci peklu, které mě taví zaživa?

Do vany, do vany, do vany - sténá moje kůže i duše.

Zhasínám koupelnové osvětlení a v naprosté tmě se nořím do iluze luxusu nicnedělání.

Nechci na to myslet, nechci na to myslet...

Jak nemyslet?

Dám rok života za prázdnou hlavu!

Nepudu domu, nepudu domu, nebudu myslet, nebudu myslet...

Rytmus dětské písničky mi vytlouká do mozku krátery ulpívavých představ. Myšlení se dostavuje proti mé vůli. Po tisíci si přehrávám to nevládné video z poslední doby.

Už pár dní ti nebylo dobře. Šílené horko, navíc znepokojivé zprávy o znepokojivém životním stylu tvého syna z prvního manželství. Jenže hrát se musí. Vem kde vem - je tady večer, oblékneš strakatou kazajku šaška a jdeš bavit ty, kteří od dnešního představení po právu očekávají vtip, radost a smích až břicho bolí.

Sluha dvou pánů. Komu vlastně sloužíš, milý Truffaldino?

Sloužíš divadlu, divákům, svému poslání nebo své duši a břichu? Komu ses upsal, když ses rozhodl stát se hercem?

Sledovala jsem, jak jsi s každou reprízou lepší, svobodnější v projevu, dokonalejší ve výrazu, v každém pohybu, v každém slově, i v narážkách. Po jevišti ses pohyboval jakoby na vzdušném polštáři, jako bys měl na nohách křídla.

Představovala jsem si, že jsi cherub, který navždy prokázal čest všem sluhům tím, že se za jednoho převlékl na tři hodiny každý z těch večerů, kdy se Thálie rozhodla oživit slavné dědictví Carla Goldoniho. A tys byl jedním z nejlepších.

Byl?

Když jsem tě viděla ležet za předčasně spuštěnou oponou, bez dechu, s promodralými rty, snažila jsem se probudit z toho zlého snu, který se ale ukázal jako ohyzdná a nepříjemná skutečnost. Divadlo narvané až po střechu obecenstvem všech věkových kategorií, které brečelo smíchem. Ti lidé tleskali bezmála po

každé tvé větě, při každém gestu. I my na jevišti jsme se často neovládli a spolu s tebou a s plným hledištěm jsme tutlaným i naplno vytrysklým smíchem tak trochu vypadávali z role. Byl to ten nejlepší kontakt se světem, jaký jsme kdy prožívali. A najednou pád. Tvé zdánlivě nemotorné tělo, které ale dokázalo obratně a půvabně pobíhat, poskakovat i tančit - to tvé mohutné tělo, které znám do nejmenších detailů, hlavně pro tu lásku, kterou spolu máme - to tělo se bez varování, bez upozornění zakymácelo a padlo uprostřed věty, doprostřed jeviště. Padlo a přestalo dýchat.

Mé vnímání mi pak už jen zprostředkovalo jakýsi barevný a hlasitý mumraj a zvolna se vytrácející smích před oponou - tam, kde nikdo netleskal, protože všichni pochopili, že konec tohoto kusu již dneska neuvidí. Že konec tohoto kusu je dnes večer úplně jiný než předepisuje text příběhu. Šťastné rozuzlení osudů zamilovaných se dnes nekoná.

Potmě vylézám z vany. Koupel mě osvěžila jen málo. Musím vybalit a něco dělat.

Usedám do křesla s kávou a asi padesátou dnešní cigaretou, a namátkou otvírám noviny, které nacpal zřejmě nějaký pozorný soused do naší schránky na dopisy.

"Neočekávaný konec Sluhy dvou pánů"

Hnus. Otrásám se nad nehoráznou dvojsmyslností novinového titulku. Čtu dál o tom, jak známý herec v posledním dějství slavné divadelní hry pokazil zábavu tím, že se nechal dohnat k infarktu.

Taková surovost, taková sprostárna, takový nevděk!

Kdo má zájem na tom, aby se v novinách prodávaly tyhle překroucené senzace?

Sedím, piju kávu silnou a hořkou jako zážitky z posledního představení, které jsem hrála se svým manželem.

Trhám noviny na proužky, z proužků pak uškubávám miniaturní kousky papíru a plním jimi popelník. Zírám nepřítomně na své dílo, vrším bez zájmu mohyly z potišťeného papíru. Po chvíli si bezmyšlenkovitě cpu kapsy županu těmi papírky a jdu na balkon. S další cigaretou nabývám pochybnou jistotu, že jsem vlastně úplně v pořádku, když ještě mohu kouřit. Kouřím, tedy jsem. S absurdní pečlivostí vybírám po jednom papírové drobečky z kapsy a jeden po druhém vypouštím přes zábradlí balkonu. Jsou to miniaturní poštovní holubi, kteří by snad někomu měli donést nějaký vzkaz, něco jako přání, něco jako modlitbu...

"Bože, ach Bože, jestli jsi, vrať mi ho! Slibuju, že budu už napořád hodná. A přestanu kouřit. A budu dávat na charitu.

Bože, prosím tě. Přeci nejsi takový!"

Opět se přenáším na jiné místo, do jiného času. Ta planeta se nazývá Jednotka intenzivní péče. Je obestřená plastikovými obláčky, na kterých se sráží vlhkost. Kapky stékají jako déšť, jako slzy. Pláčou za mne, protože já žádné slzy nemám. Naposled jsem plakala před lety. Ten pláč byl součástí role, kterou jsem tehdy hrála. Nakonec jsem ji předala alternující kolegyni. Všichni - a já nejvíc - věděli, že spíš komické role jsou to, co umím a mohu hrát.

"Do tragédie musíš ještě trochu zestárnout," říkal tehdy režisér a měl pravdu.

Nač plakat a jak?

Pláč nebo smích - nic než zbytečné emoce. Ten můj velký chlap je tam někde v těch igelitech a nic ze života ho nezajímá.

Slyším tikání, jemné bzučení, slyším přístroj, který hraje roli živoucího dechu. Nehraje ji špatně, ale já mu nevěřím. A tak jen stojím, nic nechápu. až mě kdosi odvede.

Dostanu informace a pilulku, abych mohla spát. A nakonec mě taxík odváží do hotelu, kde budu na posteli pro dva ležet sama.

Ze vzpomínky mě probrala melodie z Carmen. Toreadore smělý...

Mobil v kabelce a náš režisér na druhém konci vesmíru.

"Vím, že mě budeš považovat za cynika, ale pozítří hrajem Goldoniho. Je totálně vyprodáno a nemůžu si dovolit to prošvihnout. Je jasné, že Petra nikdo nenahradí. Ale taky je jasné, že to nemůžeme stáhnout. Teď ne. Musíme hrát, i kdybych se toho Truffaldina měl naučit sám. Naštěstí to není třeba.

Nějak to všichni zvládnem. Hlavně vydrž. Jsi skvělá ženská.

Věřím ti. Tfu, tfu, tfu."

Konec vysílání.

V hlavě mám malý Velký třesk. Najednou mi všechno dochází. On je v nemocnici a já nevím, jestli dožije dalšího rána. Udrží ho v umělém spánku a pokud se z toho dostane, čeká ho náročná operace. Pokud ji přežije, čeká ho dlouhá rekonvalescence. Pokud i tu přežije - co ho čeká pak? Komu bude sloužit Truffaldino s polámanými křídly?

Manželství má vždycky své krize, kolize, katarze a peripetie.

Moje také, ale zatím jsme je zvládli. Děti spolu nemáme a tak jsme sloužili divadelním múzám. Dvojice šašků, on a ona, třebaže ne v párové roli. Myslím na jevišti. Tam jsme nikdy netvořili pár. O to víc jsme si byli na očích. O to víc spjati náhledem na práci druhého, pokud jsme hráli ve stejné hře. O to sepnatější profesí i láskou a úctou k témuž božstvu.

Dnešní noc ani trochu neochladila vzduch, ani kapka deště

neosvěžila zoufale unavené a vyprázdněné smysly. Nadcházející ráno nebude milosrdnější. Zbývá mi zhruba šestatřicet hodin abych po ohlušující explozi posbírala kousky bytosti, která ještě nedávno byla manželkou a kolegyní, kamarádem na život a na smrt, a také roztomilou naivkou rozveselující mnohé zatvrdliny, co si do divadla chodí pro potěchu. Kde to všechno je? Jaká múza mě odnese na svých křídlech z téhle pece do světa komedie? Tohle může potkat kdekoho, jsem ženská jako každá druhá. Ale teď zrovna strašlivě závidím klaunům, že si mohou na svůj obličej namalovat ten virtuálně odvázaný škleb! Závidím pošťačkám, prodavačkám, průvodčím, učitelkám, ba i baletkám! Každému se může stát, že musí pracovat i navzdory události, která se ho dotýká osobně a bolestně jako nůž opřený o hrot srdce. Ale jak nespravedlivý je osud ke komikům, kteří musí za všech okolností předvádět radost a veselí. A nejen předvádět - především do radosti a veselí uvádět smutné, unavené a znužené, kteří spoléhají na kvalitu předplacené zábavy.

Tak si tedy na svou vyhaslou tvář nasadím zářivý úsměv. Budu tak roztomilá a komická, jak má role vyžaduje, jak to divák očekává. A nejen to. Budu i dobrá. Budu ta nejlepší Clarise, jakou nosila prkna toho našeho potápějícího se korábu zvaného Městské divadlo. Půjdu a budu sloužit. Od jediné dcery urozeného Pantalone de Bisognosi se sice neočekává služebné postavení, ale co na tom. Sloužíme nakonec všichni. Kdo a komu? A proč?

Na tyto otázky odpověď stále nám chybí.

Na tyto otázky odpověď zdali kdo zná?

PŘÍSNÝ PÁN

Nemohu si vzpomenout, kdy se objevil poprvé. Býval vždy nenápadný. Aspoň zpočátku. Jenže nevím, kdy nastal počátek. Možná tehdy, když někdo dal Přísnému pánovi klíč od mých dveří? Jasně. Malé dítě přece neumí odemykat ani zamykat. Má-li ještě ke všemu namísto rukou a nohou smutné pahýlky jen s několika prstíky, pak se odmykání a zamykání učí dlouho a s obtížemi. To potom Přísný pán přijde vhod. Můžu být rád, že jsem se naučil všechny ty věci, které umím. Asi za to Přísnému pánovi hodně vděčím.

Bylo mi skoro pět let. Ležel jsem na břiše v ohrádce pro batolata a strašně jsem chtěl ven. Chtěl jsem tam, kde jsem tušil kluky, co kamarádí s mým bráchou. Toužil jsem po světě bez ohrádek, schodů a bez dveří s klikami a zámky, které nedokážu otevřít. Posunul jsem se k žbrdlinkám, vztyčil svůj trup tak vysoko, jak jsem jen mohl. Delší noha posloužila jako nosič a prstíky jsem už už dosahoval na okraj plůtku, který mne dělil od zbytku světa. Ještě kousínek - a stál jsem! Hulákal jsem nadšením a volal maminku. Rozbrečela se dojetím. "Já věděla, že to jednou dokážeš, vždyť jsi můj šikovný velký chlapec." Možná tehdy už Přísný pán nakoukl oknem do mého života a způsobil, že jsem pochopil, jak důležitý je výkon, jak osudově rozhodující bude každá překážka, kterou se mi podaří nebo naopak nepodaří zdolat. Přísný pán mi přes ohrádku, které jsem se stále vši silou svých tří prstů přidržoval, podával balík, v němž byla červenou mašlí pečlivě převázaná Odpovědnost, Pevná Vůle, Sebezapření, Zdrženlivost, Ctižádost, Důslednost, ano i Puntičkářství. Výměnou za to dostal můj samozvaný mecenáš ode mne Sebelítost, Bezstarostnost, Přirozenou radost a Radostnou přirozenost.

S výbavou získanou od Přísného pána chtěl jsem se nejprve naučit žít s dětmi v mateřské škole. Nešlo to. Ředitelka, když zjistila, že její mateřské škole hrozí vychovávat a opatrovat nedochůdce, vyhlásila embargo na přijímání nestandardních žáčků. Všechny soudružky učitelky se rády připojily, ačkoliv tento nástroj protestu v té době nebyl obvyklý. Přestože tehdejší předpisy přímo nezapovídaly umístování dětí s postižením mezi zdravé, praxe byla jiná. Aby se neřeklo, přeci jen to se mnou chvílku zkusili. Nevím, jak mi to v té mateřské šlo, ale nepamatuji se, že by Přísný pán přímo

zasahoval. Zasáhla ale vyšší moc.

Objektivními testy bylo zjištěno, že zaostávám za průměrem výkonu, který se ve zmíněné předškolní výchově požaduje.

Dostal jsem padáka a zároveň se mnou i maminka.

Proslechlo se, že naše rodina chodí do kostela. Mámě sebrali za trest kbelík, hadr a koště, kteréžto výrobní prostředky sloužily ke zvelebování zmíněného zařízení kolektivní péče a druhotně přispívaly ke zvýšení životní úrovně naší rodiny.

Tatínek, vyznáním evangelík a povoláním instalatér, také nemohl tvrdit, že by jeho řemeslo mělo zlaté dno, zvláště když poznával, že praxe moc nepřeje šikovným rukám a poctivé mysli. Nechodil na melouchy, neokrádal, necpal se na dobré kšefty. Prostě byl neuvěřitelně slušný, což rodině dost škodilo. Nikdo mu však nic nevyčítal. Oba mí rodiče, ačkoliv v tu dobu zdánlivě bezmocní, věřili, že Bůh se postará o své Spravedlivé. Zdá se, že jejich víra byla vpravdě prorocká, třebaže zkraje to vypadalo dost chmurně.

Školské úřady mě nekompromisně zařadily do ústavu pro tělesně postižené děti, který byl od mé rodné hroudy vzdálen tři hodiny jízdy vlakem. V neděli odpoledne taťka doprovodil mne i maminku k vlaku. Vracívala se nočním rychlíkem zpět domů, když mě předtím odevzdala ústavním zdem a personálu. V pátek za rozbřesku opět vyjížděla, aby si mne mohla na kočárku dovézt narvaným odpoledním vlakem domů.

Jsem si skoro jist, že po tu dobu, kdy jsme takhle dojížděli, jezdil Přísný pán s námi. Pomáhal mamince vláčet nemohoucího synečka vlakem sem a tam se zapřením přímo heroickým.

I na mne hledíval a snad říkal: "Vydrž, synku, tohle dokážeš. Neplač, nevzpírej se, buď hodný a usmívej se na pana průvodčího, on pak jistě pomůže mamince při vystupování z vlaku. Nedělej to horší než to máš. Co by řekli lidé, kdybys zlobil nebo byl protivný? Udělal bys ostudu sobě, mamince a nakonec i mně!"

Naštěstí se za poměrně krátký čas víra mých rodičů prakticky osvědčila. Tatínek získal náborový byt i zaměstnání v místě, kde byla moje škola. Říkalo se jí "Jedličkárna".

Tento osvícený pseudonym částečně prozrazoval jejího zakladatele.

Nastaly šťastnější časy. Nám bráchům i rodičům se líbil byt a tátovi i jeho nové zaměstnání v továrně, které přineslo i trochu víc peněz do chalupy, jak s oblibou říkával.

Do nové školky jsem vplul jako rybka do bystré vody. Ani jsem si neměl čas uvědomit, že nejsem po tělesné stránce úplně kompletní. Byli jsme tam všichni tak nějak podobní. Když jsem byl

starší, uvažoval jsem, že kdybych byl Pán Bůh, že bych ze svých spolužáků sestavil několik dokonalých jedinců s obvyklým počtem funkčních rukou a nohou. Nápad to byl dobrý, ale přebývalo by několik hlav, s nimiž bych si já, coby Pán Bůh, nevěděl rady.

Na vozíku jsem projel z mateřské školy do základky. Bylo fajn, že nás bylo víc, kteří jsme spolu chodili do mateřské a po dosažení zhruba sedmi let věku jsme společně vstoupili do výchovně vzdělávacího procesu. Tehdy základní devítiletá škola. Pro nás speciálně s doplňkem v názvu školy, kterým jsme se definitivně oddělili od normálního světa a byli nemilosrdně selektováni do menšiny tělesně postižených. Malému klukovi to tak nepřijde. Odložit problém ale neznamená, že v souladu s Parkinsonovým zákonem zmizí. On se jen usadí někde na dně. Jako lógr v ranní meltě mojí babičky.

Vůbec si nevzpomínám, že bych v té době zažíval nějaké obyčejné věci ze světa zdravých dětí. Divadlo? Kino? Výstavy? ZOO? Snad v rámci povinné výuky někdy něco. Doma asi nikdy. Lámu si hlavu - čím to bylo? Jediná odpověď je nasnadě - mohl za to Přísný pán. V tu dobu se už definitivně sžil s naší rodinou.

Hlídal maminku před sociálními pracovníci. Museli jsme doma mít všechno jako v klícce - samozřejmě ve vyčištěné klícce. Mohly kdykoliv přijít a odvést mne do internátu. Nebo ne? Byla to jen temná hrozba, která se pod vlivem Přísného pána usadila v duši mojí maminky? Co si pamatuju, věnovala se přímo s nadlidskou pečlivostí vzornému vedení domácnosti. Vždy uklizeno, vyžehleno, navařeno. Ve zbývajícím čase mi pomáhala s učením a přípravou na vyučování. Pomáhala mi balit učebnice a sešity do obalů, ořezávala mi pastelky, dohlížela, abych měl v hlavě i ve školní tašce všechno, co budu potřebovat druhý den. Ráno mne vodila do školy - to už jsem měl svou první protézu, odpoledne ze školy. V ničem jsem nevynikal, už vůbec ne ve zlobení. Za celou základní školní docházku dvě nevinné poznámky. Něco jsem zapomněl nebo tak nějak. Největší dobrodružství mých raných školních let byla flusačka - pomocí patentní tužky zvané verzatilka jsem se kuličkou papíru snažil dofouknout za krk Marcelky s copánky. Možná jsem ji miloval, ale jak to zjistit? Přísný pán už tehdy lustroval nejen mé spolužačky, ale i spolužáky, kteří by mohli nepřímo nebo přímo způsobit nějaký můj poklesek.

Maminka mne vodila do školy do mých třinácti let. Bylo asi hrozné, že jsem se nevzeprel, ale tehdy Přísný pán již naplno okupoval moji mysl. Říkal mi - hele, neblázni. Když budeš chodit

sám, můžeš nejen přijít k úrazu, ale kluci a holky tě svedou k darebáctví. Jak to pak vysvětlíš doma? A co když bude snižená známka z chování? Není dost na tom, že se stále potácíš mezi dvojkami a trojkami? Dokonce jsi byl u psycholožky. Ta ti také řekla, že musíš přidat, abys měl lepší výsledky. Kam chceš jít, když budeš selhávat v chování i v důležitých předmětech? Podívej se na sebe a řekni, co si počneš, když se nedostaneš na střední školu?

Podíval jsem se na sebe a zjistil jsem, že Přísný pán má zase pravdu. K tomu mne doma chválili, že nedělám potíže, že mám hezké známky, uklízím si v zásuvkách a neprohližím si s klukama sprosté obrázky. I Pán Bůh mohl být se mnou spokojen, mé dobré skutky určitě převažovaly nad zlými. Přísný pán vyhrál kolo nazvané Moje dětství a já se dostal na střední školu. Maminka už mne nedoprovázela, Přísný pán ji zřejmě ukonejšil, protože v té době už měl všechno, co se mne týkalo, pod kontrolou.

Odmaturoval jsem za cenu naprosté ztráty svobody. Ani o prázdninách to nebylo lepší - kromě pobytů v lázních nebo u dědečka a babičky jsem nevytáhl po celou dobu středoškolských studií nos z domu. Těžce na cvičišti, lehce na bojišti. Hm. Pěkná pitomost. Ze školy a domů, do školy a zase domů. Několikrát jsem si také všiml, že někteří spolužáci mají průšvihy. Jeden chtěl skočit z okna, protože mu něco došlo. Tehdy jsem nevěděl, co mu došlo. Je přece dobré pilně studovat, v neděli jít do kostela, ve středu mezi křesťanskou mládež a nepřemýšlet o něčem, co nemohu změnit. Jak to, že to Pavel nevěděl? Copak on neměl svého Přísného pána, který by ho držel v lati? Co je to za blbost, přistavit si k otevřenému oknu invalidní vozík a pokusit se o volný pád z prvního patra internátu? Tedy, na tohle bych žaludek neměl. Jsem si jist, že by mi nic takového můj Přísný pán nedovolil. Naštěstí můj spolužák spadl z vozíku dřív, než se mu podařilo na okno se vyškrábat.

Pavel si tehdy pobyl nějaký čas na psychiatrii a hodně hodin strávil s naší školní psychouškou. Zajímavé je, že se díky tomuto nerozvážnému jednání dostal z intru. A to si představte - ujala se ho nějaká pěstounská rodina. Jezdil pak každý den sám na elektrickém vozíku domů i do školy, nechápu, kde vzal tu odvahu. A co ti pěstouni? Nebáli se, že se třeba schválně skutálí do metra? Jak to, že se hazardně spoléhal na pomoc cizích lidí při nastupování a vystupování? Jak to, že mně v metru kdekdo nadává do mrzáků a on si jezdí po Praze jako kníže

pán?

Jsou věci, kterým dodnes nerozumím. Ale chci se vrátit do zlatých studentských let.

V posledním ročníku střední školy se do mne zamilovala Magdaléna. Nádherné jméno. Vídal jsem ji často recitovat na školních slavnostech, ve svazácké košili vítala vzácné hosty. Měla zlaté vlasy a modré oči, a to v době, kdy všichni šíleli po Madonně. Já nešílel ani po Madonně, ani po Magdaléně. Jasně, že byla hezká. Neměla sice jednu ruku funkční a měla trochu hrbatá záda, ale uměla to zařídit tak, aby se na to moc nekoukalo. Také mívala epileptické záchvaty, ale ve škole se jí to nestávalo. Cítil jsem se hodně dobře, když o mne projevovala zájem. Nejdřív mi nabídla, že se mnou zajde do knihovny, pak mne dokonce pozvala do kina. Kluci se mohli zbláznit žárlivostí a závistí a Přísný pán byl mrňavý jak pan Tau, když se změnil na loutku.

Měl jsem narozeniny, pozval jsem Magdalénu do cukrárny u Myšáka. Uklouzl jsem na schodech a spadl. Kromě modřin jsem si vyslechl od návštěvníků kavárny něco o kříplech, kteří chodí do veřejných místností. Magdaléna byla ohromná. Pomohla mi vyhrabat se na nohy, ale pokus vylézt po točitých mramorových schodech jsme neopakovali. Seděli jsme pak do tmy ve Františkánské zahradě a já jí vyprávěl o svém dědečkovi, který mne, když jsem byl ještě mnohem menší než teď, vozil na ryby ve speciálním sedátku přimontovaném na rámu jeho stoletého bicyklu. Myslím, že musela tušit, že tehdy jsem asi byl šťastnější než teď, když mám před sebou velkou odpovědnost za svou maturitu a nad sebou Přísného pána. Samozřejmě, že jsem jí o něm nic neříkal. Byl ale s námi i v té Františkánské zahradě. Velmi pozorně nás sledoval a poslouchal každé slovo.

Vůbec mě tehdy nenapadlo, že bych měl Magdalénu doprovodit ze schůzky domů. Tak jsem byl přísně vedený. Řekla si o to a já se zhrozil při pomyslení, že už je vlastně skoro osm večer a naši o mně nic nevědí. Zdálo se mi jako kdyby se ušklíbala, ale nevěnoval jsem tomu pozornost.

"Tak zas někdy..." řekla Magdaléna a nastoupila do tramvaje číslo devět.

Přišel jsem domů a zalhal, že jsem si musel něco hledat v knihovně a zdržel jsem se. Přísný pán to komentoval - nejen, že chodíš s cizí holkou bez vědomí rodičů, ale ještě lžeš. A ke všemu lžeš hodně mizerně, podívej se na maminku, jak je smutná. A táta dělá, že nic neslyšel, aby to nemusel řešit.

Nakonec jsem se ke všemu přiznal. I k tomu pádu v cukrárně U Myšáka. Beztak by to maminka poznala, když mi pomáhala při koupání. Řekla jen - už nic takového nedělej. Děvčata jsou falešná. Ráda tě může mít jen slušná křesťanská dívka, která ocení, že jsi charakterní snaživý člověk a máš své povolání.

Magdaléna to ale se mnou nevzdala. Občas mi pomáhala s matikou. Sedávali jsme v parku nebo v knihovně a počítali příklady k maturitě. Bylo zajímavé, že jsem se opravdu viditelně zlepšil. V matematice určitě a dokonce i v tom, jak nepadat v kavárně ze schodů. Našel jsem pár triků, jak chodit po točitých schodech a ještě se přitom tvářit, že mi ta kavárna patří. Přísný pán byl docela spokojený, když viděl, jak dobře si vedu. Přišlo jaro a s ním i hormony. Už jsem se viděl, jak si po maturitě vedu Magdalénu k oltáři, jen jsem nevěděl, co bude než k tomuto slavnostnímu aktu dojde. Magdaléna to ale věděla: "Myslím, Franci," - říkala mi tak důvěrně - "měli bychom uvažovat co s námi bude, až odmaturojeme."

S Přísným pánem po boku jsem se snažil učinit zadost našim citům, křesťanské morálce i očekáváním.

"No, to víš, že jsem nad tím dumal. Až si najdeme nějaké slušné zaměstnání, až dobře poznáš moje přátele v církvi i rodiče, mohli bychom se vzít. Nežádám tě ještě o ruku, protože nemáme odmaturováno, ale docela určitě o tom vážně přemýšlím," pravil jsem skoro slavnostně pokukuje přitom jedním okem na Přísného pána, který si zdánlivě bez účasti čistil nos.

"Cooooó?" vyskočila Magdaléna jako čertík z krabičky.

"Ty jsi asi vážně vadnej! Proč bych se jako měla vdávat?"

Vždyť ani nevím, jestli..." řekla něco, co dodnes nejsem schopen pořádně domyslet. Nebylo to nic z konverzačního repertoáru, který jsem dosud znal. Přísný pán se sarkasticky usmál a otočil se zády.

"Počkej, nevyšiluj," řekl jsem, když jsem se trochu vzpamatoval. "Co sis vlastně představovala ty, že s námi bude?"

"Tak koukej. Doslechla jsem se, že ti vaši zažádali o bezbariérový byt. Předpokládám, že oni zůstanou ve vašem bytě a ty půjdeš do nového. Myslela jsem si, že mě máš natolik rád, že bychom spolu mohli začít žít. Nemyslím natrvalo, spíš jakoby na zkoušku, chápeš? Třeba jako přátelé nebo tak nějak. Já bych se ti starala o domácnost, mohli bysme taky spolu jezdit k tomu tvému dědečkovi, něco bychom si určitě i našetřili, protože ve dvou jsou náklady daleko nižší, chápeš? No a časem

by se ukázalo, jak nám to spolu jde. V kuchyni i v posteli. Takhle mi to teda připadá normální, víš? A ne hned nějaká pitomá veselka, když vlastně o sobě vůbec nic nevíme."

Po tomto rozhovoru jsem se musel na pár věcí zeptat. Koho? Ptal jsem se sám sebe, ptal jsem se Pána Boha i Přísného pána. Maminky ani táty jsem se neptal. Ani našeho kazatele jsem se neptal. Jsou věci, na které se nezeptáte, třebaže jste se do té doby ptali na všechno.

Za tři dny jsem napsal Magdaléně dopis. Neodpověděla. Zdravila mne jen kývnutím a nosila tašku Tomáši Šimerdovi. Pokud vím, také měl zažádáno o bezbariérový byt. Nohy měl sice v pořádku, ale ruku neměl vůbec žádnou.

Maturitní vysvědčení si maminka a táta prohlíželi dlouho a podrobně. Jeden by řekl, že je to jejich maturitní vysvědčení. Celá naše rodina se složila a darovala mi za maturitu peníze, abych mohl odjet do Švédska nechat si udělat pořádnou protézu. Už jsem rok nevyrostl ani o cent'ák, netloustl jsem ani nehubnul a tak se zdálo, že čas je příhodný. Všichni se snažili, abych měl dost peněz na cestu i pobyt pro sebe i pro někoho (asi maminku), kdo by mne doprovázel. Když jsem oznámil, že pojedu sám, maminka zbělela ve tváři jako křída. V tu dobu už ji trochu zlobilo srdce. Otec ztěžka vydechl, bouchl upracovanými pěstmi unisono do stolu a řekl: "No, jak myslíš, Františku. Už jsi dospělý." Po tomto projevu si otevřel noviny na poslední stránce a tím definitivně pro tento večer ztratil kontakt s reálným životem.

Sbalil jsem si zavazadlo, pomodlil se a čekal na vízum. Mezitím jsem se trochu opil a zkoušel kouřit na maturitním večírku.

Maminka to tehdy komentovala větou - no nevím, kam to chceš dotáhnout - a následně se mnou týden nemluvila. Musela se hodně překonávat, protože celý ten týden jsem si neuklízěl věci ve svém pokoji, s ničím jí nepomáhal a nevnucoval jsem se.

Přísného pána jsem zavřel do špajzu a užíval jsem si vzpouru.

Vzpoura se během dvou dnů převtělila do šílených pocitů viny, ale se zarytostí, kterou jsem dříve využíval na biflování trigonometrických funkcí, jsem se držel zuby nehty. Ráno jsem sice nadále míval připravenou snídani, v poledne oběd a večer večeři, ale bylo to jak v tom filmu Kráska a zvíře. Jenže já byl kráska a zvíře maminka. Nebavila se, sedávala v ložnici a asi byla strašně smutná. Dlužno říci, že já byl ještě smutnější. Po mém svědomí se v okovaných botách procházely kruté výčitky a sváděly boj s mou autonomií.

Konečně odlet do Stockholmu.

Vyprovázeli mě oba rodiče. Maminka se vůbec neptala, co jsem si s sebou zabalil. Usoudil jsem tedy, že velmi zevrubně zkontrolovala moje zavazadlo. V cíli své cesty jsem si to ověřil. Namísto zcela nové značky zubní pasty, kterou jsem si koupil, měl jsem v zavazadle osvědčenou Stomu z domácích zásob, kterou naše rodina tradičně používala asi čtrnáct let .

Protézu mi měřili a vyráběli ve věhlasném rehabilitačním ústavu, kam dojížděli šťastlivci z různých částí Evropy, kterým se podařilo nějak schrastit peníze a především potřebné vízum. Já mezi ně patřil. Celou dobu jsem bydlel na pokoji zcela sám, a tedy samostatně. Stravoval jsem se ve společné jídelně, která svou úrovní odpovídala špičkovým hotelům v socialistickém Československu. Byla stoprocentně bezbariérová, takže jsem nikam a z ničeho nepadal. Malý problém byl odnést plný táč ke svému stolu. Většinou ale personál dohlížel na to, aby se nikdo z hostů nemusel hanbit, že tento eskamotérský kousek nezvládá. Ani jednou se mi nestalo, že bych bezradně stál a vyhlížel, kdo z kolemjdoucích mi pomůže s tácem.

Přes dokonale zajištěný servis se jednou zčistajasna v jídelně nabídl pán ve zralém věku, že mi táč odnese. Mluvil lámanou češtinou s německým akcentem. Seznámili jsme se s Eduardem a trávili spolu hodně času. On doprovázel svého bratra, sám byl úplně zdravý. Jeho rodiče byli odsunutí Němci, kteří uměli perfektně česky. Říkal, že má češtinu moc rád a že doufá v budoucí návrat do staré vlasti. Myslel jsem si tehdy, že blouzní. Eduard byl sympaťák. Chodil jsem s ním a s jeho bratrem na procházky, vzali mě i na koncert nějakých Afričanů, kteří tancem, hudbou a zpěvem pomáhali své zemi v boji s AIDS. Tehdy jsem nic nevěděl o polonahatých Afričankách ani o AIDS. Taková osvěta můj život do té doby nezasáhla. Ve Švédsku na mne ale udělala dojem!

Eduard se mne jednoho dne zeptal, jak vidím svoji budoucnost. Pravdivě jsem odpověděl, že nevím nic o životě a že se potřebuji trochu rozkoukat. Má nová protéza by mi v tom měla významně pomoci. Budu mít pružnější chůzi a větší jistotu, že nespadnu z kdejakého blbého schodiště. S těma polovičníma rukama nic nenadělám, ale fakt je, že maminčina drezůra a dohled Přísného pána ze mne udělaly docela obratného člověka.

Po mých slovech se Eduard zakabonil a udělal mi kázání. Bylo trošku legrační vzhledem k jeho doječ-češtině, ale ustál jsem to. Upřímně vzato, docela pozorně jsem naslouchal. Bylo to pro mne dost známé téma, které shrnu do následujícího monologu:

"Podívej, Franci (jak to, že mi taky říká Franci?). Nic mi do

toho není. Ale mám v životě leccos za sebou. Můj bratr, který přišel o nohy při autohavárii, je také pro mne určitým svědkem, že život postižených lidí není snadný. Tam, kde se zdravý namáhá, postižený musí dřít. Tam, kde zdravý dře, postižený musí padat na hubu. Tam, kde zdravý padá na hubu, postiženého vezou. Ale ty, milý Franci, se musíš postarat o to, aby tě vezli na lafetě přikrytého státní vlajkou!"

Dost jsem to zkrátil. Když Eduard skončil, objednal nám oběma šnaps a připili jsme si na moje úspěchy. Cestou na ubytovnu mi vrtalo hlavou, jak to, že jsem nevěděl už dřív, že Přísný pán vypadá jako Eduard. Nebo to bylo naopak?

Spořádaně jsem se vrátil do socialistické vlasti s kapitalistickou nohou v kalhotách. Maminka mi svěřila, že se za mne každý den modlila. Nu, však já za sebe taky, mami, poplácal jsem ji žoviálně svou ručičkou po ruce. Rozplakala se a šla věšet prádlo, které po mém příjezdu vyprala. Statečná ženská je ta moje maminka, rozjímal jsem ve své znovu nabyté posteli. Švédská noha stála vedle mne a neříkala nic. Ani Přísný pán nic neříkal. Byl tam vůbec?

Našel jsem si místo účetního ve škole, kde jsem naposled studoval. Naši to viděli jako zázrak shůry. Další zázrak byla sametová revoluce. Pak přijel Eduard ze sjednocené Spolkové republiky. Jeho oči i tvář přetékal štěstím, přestože hřbitov, kde odpočívali jeho předkové, byl takřka srovnán se zemí, v kostele, kde se ženíl jeho otec s matkou, byli jen netopýři a divoké kočky, na rodinném statku jakási provozovna. Eduard ale věřil, že všechno bude jako dřív. Němci budou mluvit česky a pomohou Čechům zvelebit pohraničí. Nadějně perspektivy nás všech stvrdil tím, že se dohodl se svým obchodním přítelem v československé renomované export import firmě o mém přijetí do referentské funkce. Odjel záře upřímnou spokojeností z dobře odvedeného skutku.

Nastoupil jsem ihned podle scénáře Z chudého chlapce slavným mořeplavcem. Přísný pán mě pomyslně plácal po mých pomyslných ramenou a dělal takové ty obličejy z amerických filmů, které už dospěly až k nám. Mělo to znamenat něco jako - jen tak dál, Franku, jsem na tebe pyšný. A já makal. Pamětliv výroků Velkého Eduarda, dřel jsem jak kůň. Po nějaké době jsem si všiml, že moje úsilí není ani tak podmíněno tělesným handicapem jako spíš neschopností rychle se orientovat v nově vznikajících zákonitostech našeho trhu. Talent na jazyky jsem neměl, zhruba dvě stovky použitelných slovíček v angličtině a ruštině rozhodně neskýtaly šanci rozzářit se na

nebi mezinárodního byznysu. Šoupali mne z místa na místo, až jsem skončil v podatelně. Dlužno říct, že se slušným výdělkem a certifikátem na obsluhu PC pro účely zahraničního obchodu. Přišla privatizace a další změny. K nim patřilo, že podatelna (já a ještě jedna důchodkyně) se zrušila, stejně jako telefonní ústředna, kde se střídali dva nevidomí pracovníci. Velký Eduard už nejezdil a mně by bývalo dost trapné psát mu o svých obtížích. Už jsem sice uměl na mailu, ale viděl jsem to jako nevhodné. Přísný pán v té době jako by pohubl a tvář mu zestárla mnoha vráskami.

Vzpomněl jsem si na mamčin ustaraný obličej a na Pána Boha. Začal jsem si s ním víc povídat a taky jsem navštěvoval pravidelně svou církev. Bůh je milosrdný. Prostřednictvím jednoho křesťanského přítele jsem našel poměrně slušné uplatnění v účtárně jednoho malého podniku. Je na mne sice ze všech stran vidět, ale když budu pilný a poctivý, nic mi nemůžou udělat. Někdy jsem tak pilný a poctivý, že z toho nemohu v noci usnout. V hlavě mi straší haléře a kopie výdajových bloků, které ne a ne dohledat. Přísný pán v poslední době trochu přibral a přesvědčuje mne, že dobrým výkonem se moje postavení upevní a dá mi naději na kýžený služební postup. Rockefeller prý také zpočátku prodával párky nebo čistil boty?

Přísný pán mi povolil Bohunku. Seznámili jsme se na internetu. Jsem obezřetný. Bohunka je zdravá, jednou rozvedená a nemá děti. Vlastně mi toho o sobě moc neřekla. Žije na jihu Čech, takže mohu i s ní navštěvovat místa, která mám rád z dětství. Tedy, teoreticky. Bohunka se mnou nikam nechce. Hodně se snažím, aby chtěla. Naučil jsem se ji doprovázet k vlaku, kupovat kytky a dárky. Pokaždé, když jí něco dám nebo ji někam pozvu, rozhovoří se podrobně o problémech ve firmě, o tom, jak je potřeba získat úspěch za každou cenu. V poslední době se mi zdá, že vždycky odvádí řeč od osobních věcí. Ptal jsem se jí, jestli by chtěla mít děti. Převodla řeč na výhodné nákupy v oblíbeném hypermarketu. Ptal jsem se jí, jestli se mnou chce strávit vánoce. Vykládala mi o zádrhelích v obchodně partnerských vztazích na svém pracovišti. Pozval jsem ji na velikonoční dovolenou s křesťany. Zdvořile odmítla s tím, že ona se musí věnovat svým rodičům a že bych měl udělat totéž. Bohunka není krásná. Má rozšířené póry kolem nosu, silné nohy a trochu je jí cítit z úst. Myslím, že bych to přežil, kdyby byla aspoň někdy bláznivá nebo romantická. Jenže mne občas napadá, že Přísný pán si vypůjčil její podobu a už mi

zase říká, co můžu, musím, nesmím, kudy na dobrý výkon a od čeho raději ruce pryč.

Jednou se jen tak mimochodem zmínila o tom, že četla, jak pěkné a praktické jsou bezbariérové byty pro lidi s tělesným postižením. Že by se na takový byt docela ráda podívala. Třeba na můj. A jestli vím o tom, že bych mohl dostat příspěvek na nákup auta a jeho provoz. Snad bychom pak s ním mohli jezdit na výlety a na nákupy.

Bohunka je už zase zcela volná. Přísný pán je důležitý.

Maminka je statečná. Eduard schopný a praktický. Měl bych být jako oni. Nedaří se.

Chci ženskou. A taky chci zpátky klíč od mého komfortního vězení, ve kterém od dětství žiju. Chci toho moc?

DO RAKVE KRÁSNÁ

Tak to mi bylo asi pět. Tatínkova holčička, babiččin mazánek. Babička byla celý život za dámu a moc dobře šila. Chtěla, abych byla šik, jenže v padesátých letech ještě nebyl Tuzex ani modelové butiky. Babička proto vymýšlela modely sobě, sousedkám a své malé Princezně. Tedy mně. Měla jsem šatičky jak od Podolské, samozřejmě z všelijak získaných materiálů. Na počátku bouřlivého rozvoje socialismu bylo všeobecně módní jen silné neurčitě modré plátno, z kterého se šily montérky pro dělnickou třídu. Zbytek světa chodil v nějakých neoburžoazních hadrech, za které by se jakýkoliv slušný pracující měl stydět. Doma nečekaně zjistili, že mám něco s očima, a tak jsem šla s tatínkem k panu doktorovi, ne aby mi dal flastříček, ale aby mi předepsal brejličky. Nosánek jsem měla přes půl obličeje a tak si tatínek s babičkou usmysleli, že udělají z nouze cnost a přidělají mi na ten orgánek hezké zlaté brejličky, takové, jako měl pan doktor Markovitz, kterému se nějak podařilo přežít Osvětim i Vítězný únor. On v nich vypadá tak vznešeně a inteligentně, mínila babička.

Takže vykeřasené šatičky z předválečného štófu a zlaté brejličky. Dost se divím, že mě vzali bez okolků do první třídy. Asi měli málo dětí nebo co.

Maminka neměla vkus. Zato měla bratra v ošklivější části světa, tedy v kapitalistickém Švýcarsku. Bratr dlouho nosil muklovský stejnokroj, ale když ho nakonec z toho Jáchymova pustili, oženil se do Švýcar, jak se tehdy říkalo, a předváděl nám, co všechno v tom hnusném kapitalizmu mají. Dostávala jsem oblečení, které mi holky záviděly bez ohledu na to, že občas bylo větší nebo menší než jsem potřebovala. Výběr byl pravděpodobně více určován příležitostmi, které strýček říkal okase, než mojí skutečnou potřebou konkrétních oděvů nebo jejich částí.

Babička měla šedý zákal a tak už nešila. Já brala, co bylo hit, ačkoliv tatínek si dost často zoufal. Míval záchvaty prudké averze k švagrově mecenášství, a tak mne brával do obchodů Oděvních závodů Prostějov, Modeta, Jitex a dalších významných módních center té doby. Odíval mne do kvalitních šatiček, ale co naplat. Když jsem v tom vyšla, dost často se stávalo, že mnohé dívky měly totéž. Jenže ony neměly vadu zraku, a tak si ohlídal, aby v jedné školní lavici neseděly vedle sebe dva stejné modely. Já zrakovou vadu měla, a tak jsem se dlouho těšila ve své svaté prostotě z toho, že si mě doma tak originálně

oblékají. No a k tomu ty brejličky jako pan doktor Markovitz. Poporostla jsem o nějaký ten centimetr, vypsěla na duchu i na těle. Jenže - moje o několik let mladší sestra vyrostla a vypsěla mnohem rychleji než já. Tedy na těle. S duchem to zas takový fofr nebyl.

Jakmile mě to DĚCKO přerostlo o pět centimetrů - a to jsem už podle pravidelných zápisů v kalendářičku byla opravdu SLEČNA, naši usoudili, že je škoda kupovat mi nové oblečení, když mohu docela dobře dědit po Táničce. Tuzex sice už byl, ale to neznamenalo, že se v něm Princezna bude oblékat. Šup, tady máš ještě docela hezkou sukničku a jen docela málo okopané botičky po své hezké mladší sestřičce. Brejličky jsem nedědila, ty sestřička nenosila. Naštěstí.

Oni si asi myslí, že když na to nevidím, jsem úplně blbá, blesklo mi (konečně!) hlavou, když jsem ve čtrnácti letech klopýtala na hřišti v o dvě čísla větších spartakiádních cvičkách po drahé Táničce, která mě v tu dobu přerostla o hlavu a asi deset kilo. Tenkrát se ve mně cosi zlomilo. Vyslovila jsem své osudové DOST a šla si z ušetřených peněz koupit brýle, které tehdy nosil pan Rudolf Pellar a Naďa Urbánková, mí oblíbení zpěváci. Bylo to těsně před Lenonem, jehož brýle se pro mou generaci následně staly nedostupným snem. Nedaly se za nic na světě koupit, a kdo je náhodou nějak získal (třeba z pozůstalosti po pradědečkovi ševci), platil za boha.

Tak jsem měla černé hranaté brýle jako pop zpěvačka, za kterými mě bylo vidět jen díky silnému maskaru, kterým jsem hutně olepovala své slabozraké oči. Můj výrazný nos se stal díky mé nové image téměř neviditelným. Další revoluční opatření nastalo, když mě starší spolužák požádal o rande. Předtím se na adresu Evy Kosové zmínil, že brejlaté holky jsou nezajímavé, chtějí v těch okulárech vypadat chytře, ale je to spíš trapas, protože za brejlema už je jen prázdná lebka. Abych vyvrátila takové podezření, brýle putovaly do tašky. Nasazovala jsem si je jen v divadle nebo v kině, a to až tehdy, když byla definitivně tma. Po přestávce, která oddělovala Filmový týdeník od hlavního filmu, jsem své brýle stydlivě vytáhla, abych z třetí řady viděla aspoň něco. O rok později, když jsem se v kině učila líbat, jsem brýle nechávala k nespokojenosti rodičů doma definitivně. Částečně jsem nelibost rodičů nad svým počínáním chápala. Hlavně po setmění jsem moc neviděla na cestu a boty omlácené od mého stálého zakopávání se nedaly ani zpeněžit, ani darovat. Situace se vyřešila opět přirozeným způsobem. Allan Ginsberg, který navštívil Prahu, naučil všechny

normální lidi chodit bosí nebo v polorozpadlých teniskách. Tuto módu jsem bez ohledu na babiččiny nářky a tatínkovy vyhrůžky bezpodmínečně přijala. Když už jsem musela mezi lidi, brala jsem si špičaté boty na dvanácticentimetrovém jehlovém podpatku. V těch jsem nezakopávala, z těch jsem rovnou padala. Vítaným hitem v historii odívání byla všem dostupná černá sukně vysoko nad kolena a černý svetr hluboko pod kolena. V zimě se k tomu přidával povinně rozepnutý kabát na paty a omrzlé nohy v nylonkách končících hned nad okrajem sukně latexovými podvazky. V létě se místo svetru nosily všelijaké třásně, řemínky, řetízky a tkané pytle, které zahalovaly co nejskromněji takřka holé tělo. A samozřejmě Lewis Blue Jeans. Netrávila jsem tento čas na Floridě, ale na přehradě. Tam bylo hnutí hippies také velmi inspirativní. Také jsme dělali lásku a ne válku.

Strýček ve Švýcarech nepokrytě jásal. Líbilo se mu, jak jsem se vzepřela socialistickému modelingu a jak si dopřávám tuto vzpouru i doma. To on mi poslal mé první wranglerky. Babička se zhrozila, nadala mi do chuligánů. Četla to "šuligáni". Jeansům říkala džexny. Tak jsem byla pro ni šuligánkou v džexnách. Na parádu mi už nikdy nepřidala ani pětník. Bála se, že bych peníze zneužila například na nákup bikin. Nevěděla sice přesně, co to slovo znamená, ale správně tušila, že Podolská to nešije.

Tato doba mého rozletu netrvala dlouho. Zrak se mi horšil a když jsem se vdala, do naší země přišla normalizace a navrch jsem obdržela tchyni a její sestru. Obě ženy dobře šily a to je vedlo k tomu, že šily hodně. V tu dobu už se daly koupit docela hezké látky. A ty milé dámy, do jejichž rodiny jsem sňatkem vstoupila, si všimly, že neumím šít. Svedla jsem tak vážný nedostatek na okolnost, že zas tolik nevidím, abych mohla tuto nádhernou zálibu v sobě podporovat a rozvíjet. Pochopily to špatně. Když je přestal bavit nějaký kousek šatstva, který tak pěkně, pracně a nákladně před časem ušily, postavily si mne na židli, aby mě ověsily šaty, tu zas kalhotami nebo elegantním kostýmek. Špendlily, zapošívaly a zdobily, vykřikující nadšeně taková hesla jako: "Padnou jí jako ulité" nebo "podívej, vypadá v tom lépe než ty". Pak se mě několikrát týdně vyptávaly, kde všude jsem ten jejich výtvar měla a jak jsem se líbila. Nejdřív jsem jim opravdu věřila, že to se mnou myslí dobře. Pak se mě kdosi otázal: "Proč vypadáš poslední dobou jako něčí matka? To tě to manželství tak poznamenalo?"

Postavila jsem se neohroženě před svého manžela v šatech po jeho tetě.

"Jak v tom vypadám?" zeptala jsem se s mírně vysunutou bradou.

"No, já nevím. Vlastně vím. vypadáš v tom jako moje máma. Ne - vypadáš v tom jako moje teta."

"To jsem chtěla vědět," vydechla jsem. "Prosím tě, zkus jim nějak naznačit, že už nechci, aby mne oblékaly. Jestli to neuděláš, uteču ti."

Nastalo nádherné období, kdy jsem mohla nosit, co jsem chtěla.

Tedy, pokud to schválila moje kamarádka Marta. Byla důvěryhodná a její praktické a nekonvenční poradenství mě provedlo i dvojím těhotenstvím. Jen ty červené mateřské šaty mi ke konci trochu vadily. Lidé si mě totiž pletli s autobusem číslo 156, který měl u nás konečnou. Když jsem stála na zastávce, každý, kdo mě už z dálky viděl, přidal do kroku, abych neujela. Autobusy totiž tehdy byly červené a skoro tak objemné jako já.

Období po Sametce bylo bohaté na second handy. Že jsme jich s Martou pěkných pár desítek prolezly! Pro Martu to byl ráj, ale já měla problém. Holanďanky, Švýcarky i Němky, jejichž odložené šatstvo bylo zdejším hlavním artiklem, měly sice mé rozměry, ale pouze na šířku. Rukávy a nohavice jsem nemohla použít. Takže jsem si tam občas koupila šortky nebo halenku s krátkým rukávem. Výběr jsem sice měla takto omezený, ale zase bylo hodně vzrušující probírat se v těch dosud neviděných materiálech a barvách, které nám otvíraly cestu do Evropy.

Second handy vytlačily čínské a vietnamské tržnice. Jsou si vědoma neutuchající ochoty zdejších prodavačů, vydávám se občas na nějaký ten nákup sama. Asertivně vysvětlím, že špatně vidím a že potřebuji konzultaci. S příslovečnou asijskou zdvořilostí mi prodavač nakupí neuvěřitelné množství vzorků, abych si měla z čeho vybrat. Kdykoliv vezmu cokoli z toho do ruky, drobný mužiček nebo ženuška nadšením poskakují, tleskají a křehkými vysokými hlasy prozpěvují o tom, jak přesně tohle potřebuji, přesně tohle mi sluší a on nebo ona si neumí představit, že bych odešla bez tak náááádherného trička. To nevadí, že mu chybí dolní rantlík nebo dokonce jeden rukáv, jsem v tom krááásná a dostanu velká sleva. I tohle mě chvíli bavilo, ale je to pořád stejné. Tak občas zavolám Martě, řeknu jí, co chci, a jedeme do Polska. Tam mají také čínské zboží, ale jiné. A nebo oběhneme pár obchodů, takových úplně obyčejných, kterých bohužel pořád ubývá.

Narodilo se mi vnouče a to znamenalo, že se mojí dceři narodilo dítě, a to znamenalo, že přibrala pár kilo. V té době si kupovala velikost oblečení stejnou jako já. Na rozdíl ode mne však zase splaskla. A komupak dáme ty pěkné věci, které už

nemůže mladá matka nosit? No přece BABIČCE!

Oblékám se do toho a vyzývavým tónem a s předsunutou bradou se ptám manžela: "Jak v tom vypadám?"

"No, počkej, já si vzpomenu... Vypadáš v tom jako... No jasně, vypadáš v tom jako naše Andrea. Ne, vypadáš v tom jako naše Andrea když byla tak tlustá. Jo, to je ono. Jako Andrea tehdy, ale starší."

Strhla jsem ze sebe tričko končící nad pupíkem i kalhoty zvané capri začínající pod pupíkem a vletěla do svých starých džín. Zavolala jsem Martě a se slzami v hlase ji prosila, ať se mnou jde koupit si něco na sebe. Potřebuju něco, v čem nebudu vypadat, jako když jsem to zdělila po dceři, a přitom budu IN, štkala jsem do telefonu.

Poslední dobou jsem opravdu sama se sebou spokojená. Baví mě kupovat si hezké věci a když už mě omrzí, kdekomu je rozdávám s tvrzením, že mu padnou jako ulité a nic lepšího už nikdy na sebe nevezme. Docela si na tom ulítávám, prožívám svou životní satisfakci. Nevím, co s tím pak ti lidé dělají, možná něco nosí, možná něco darují dál. Osud těch hadříčků mě nezajímá. Jde mi jen o POCIT, že jsem to já, kdo udává tón. Na chalupě chodím ve starých, nemožných a vytahaných svetrech, ke kterým mám citový vztah, aniž bych popřála sluchu tchyni a dceři, které se shodují v názoru, že vypadám jako houmles. Brýle nosím jen sluneční, protože dioptrické mi už dávno nepomáhají a navíc překázejí při líbání. Mezi lidmi chodím v takových kreacích, které jsou pokud možno moderní a hlavně modré. Modrá je dobrá.

Až umřu, chci mít modrou rakev. Blankytně modrou. A ne, že se zas budete spoléhat, že na to nevidím, a obléknete mě do něčeho po jiné nebožce. Chci mít svůj vlastní rubáš, například modře kostkovaný. Chci totiž, aby mi i smrt slušela!

SETKÁNÍ S DIOGENEM NA HRANICI VĚKŮ

U moře

Mé první setkání s Diogenem připadá na onen zvláště opalizující čas mezi červánky a prvním zásvitem měsíčné noci. Tehdy s lopotnou touhou obnovoval své podivné obydlí. Úpornost snahy, s jakou taval smůlu a rozháněl se kladivem, byla jistotně posilována i představou klidu a bezpečí vyspraveného hnízda. Ano, i takovou úlohu by mohl sud zastat.

Z nabídky velkodušného pobřeží jsem vybrala oblázek, jediný s iniciálami jeho jména. Podala jsem mu ten kamínek s tajným přáním, aby pochopil míru takového daru. Přijal jej mlčky a bez zevrubného ohledání, jež bychom očekávali od člověka tak obezřelého.

Zpomaleným pohybem, jako by v dlani odnášel skálu či drahokam s ostrými hranami, vrátil se ke svému dílu. Pozorovala jsem, že se vytrvale a neuměle pokouší připojit ten střípek mořského dna k zteřelému a ohraničenému prostoru svého domova.

Tenkrát sežehla mé srdce zvláštní píseň. Vtiskla se do mé paměti jako vzácná ozdoba prstenu do pečetního vosku. Neměla slova ani melodii. Je proto stále přítomná, hluboká a čirá - jako opalizující ozvěna příboje mezi červánky a prvním zásvitem měsíčné noci.

Město

Znovu jsem ho potkala v srdci města tak letitého, že důstojností a malebností svých staveb předčilo všechno vědění o síle monumentu a křehkosti obrysu.

Mihl se oparem jarního předpoledne, provanul zvukem doznívajících zvonů, tak se mi zjevil.

Přála jsem si jen dotknout se jeho ruky. V lahodném světle, které pro tu chvíli zapudilo všechny kolemjdoucí, se Svědky našeho dorozumění měly stát jen cimbuří a dlažba oblýskaná lidským pachtěním. Věže a stromy města nabízely přízračnou kulisu pro rozhovor vedený mlčky.

S poslední záznejší poledního vyzvánění má představa zmizela. Byla jsem sama, zcela sama uprostřed zalidněného náměstí. Marně jsem ho hledala mezi všemi těmi tvářemi. Usoudila jsem, že se skryl v sudu, a snad zpívá nebo usnul. To by vysvětlilo, že přeslechl hlasitý tlukot mého srdce. Nechtěla jsem Diogena budit ani poslouchat jeho zpívání, i když možná mně určené. Chtěla jsem jen naslouchat tichu vyzařujícímu mezi slovy, do nichž často odíváme svoji úzkost a stud. Smutná jsem navštívila mnoho stromů a hledala v jejich větvích tajné vzkazy. Mlčely, že by se kůry nedořezal. Asi se něco stalo. Asi nemají co říci. Asi se bojí, protože z jejich nejmoudřejšího druha zhotovil si můj milý příbytek oproštěný od hran a koutů, vyčichle vonící vínem a dřevem. Proto ani dnes nepospíchá do holého a vyceněného světa. A mně se tolik stýská. Snad bys přeci jen mohl ven - alespoň na kousek, na kousilínek?

Požehnání

Na hranici snu a věčnosti jsem se rozhodla vydat se za Diogenem. Už zdaleka jsem viděla, že v sudu není nikdo živý. Při nahlédnutí zblíže jsem uzřela v dutém šerém prostoru tančící a podivně se svíjející Přízraky. Některé hrozily, jiné plakaly, jiné mě zvaly do hrůzného chorovodu utrpení a bolesti. "Kde jste se všechny vzaly?" ptala jsem se vyprahlým zdušeným hrdlem. "Jsme ti, na něž se nedostala pochodeň pro vypálení města. Budeme zde žít, dokud nepadnou hradby!" Pak se mi ještě nějakou chvíli vysmívaly a pošklebovaly pro verše, které jsem Diogenovi nechtěla nebo nestihla říci ani zazpívat. Snadno se domnívat, že jsem měla strach nebo jsem se styděla za vše vyřčené i nevyřčené. Avšak Ten, kterého nosím v sobě a který mne nosí v sobě, nic takového nedopustil. Tak se stalo, že jsem mohla vidět i Věčnou Smrt pozorující lhostejně všechno to zvrácené hemžení a křepčení. Odpočívala sedíc opřená o Sisyfův již opuštěný balvan a jen tak mimovolně mi kývla na pozdrav. Ona má vždy času nazbyt, protože sama o ničem nerozhoduje. Se sluncem nad hlavou jsem pospíchala k sadu doufajíc, že tam najdu svého moudrého přítele, o sobě však nemoudře smýšlejícího. Chtěla jsem zastavit nářek prýstící mu z duše jako krev z rány flagelantovy. Byla jistě láska a něha, co

mne pohánělo, a také starost a osamělost.

V půli úbočí jsem stanula - tady přeci to bylo, zde býval ráj růžovobílých jar i zlatistých jeseň oplývající zralým ovocem! Proto jsem nyní hledala na pozadí modré oblohy jedinečnou grafiku větví, z nichž i ta nejmenší nese podobu stromu. Na větvích pak se měly zjevit naběhlé bradavky pupenů provokující první včely. Ano, na tento zázrak jsem se těšila, věřila jsem celou dobu, že básníkův sad nás přežije, nebo zmizí ve vytržení. Ze slizkých a páchnoucích novotvarů, které zcela zakryly mrtvé stromy, trčely na všechny strany úděsné hnáty. V co se to, Bože můj, změnili Mistři básníci? Koho zavolám, jestliže všichni zemřou? Jaký čas zbývá mezi setkáním a rozloučením?

Pod jedním z rozpadlých kmenů jsem našla trs sedmikrás. Všechny byly velmi zemdlené a každá měla květ černě obroubený. Pomůže jim těch pár slzí vyplakaných pro mrtvého Danta? I jeho popel mi připomněl, že se připozdívá. Očišťující oheň však dosud nevzlál ani zde.

Cestou se svahu potkávám další mátohy, ale nemohu s nimi postát a ptát se na jejich příběhy. Spínají ruce a oslovují Toho, který mne provází. Víím, že všechny zná jménem, ale já sama jen tuším, čeho chtějí dosáhnout. Bez práva na zvědavost i na přímluvu pozoruji s obavami šerení. Vždyť jsem ještě nenašla toho, jehož rozběhlá obruč se dotkla mých opožděných kroků. Nedlouho před západem slunce jsem ho spatřila. Nohy mu až ke kolenům zanesl příboj pískem a kamením. Nezdálo se, že by si toho všiml. Obličej měl mokry od pláče či od stříkající mořské vody. Byl velmi pokořen a zároveň svobodný nahotou, kterou zvolil za svůj jediný oděv. Vyprázdňené ruce blížil k paprskům, které nabízely světlo i zárodek ohně.

S podzimem

Přišel znenadání, barevně, zlatistě a neslyšně. Snad ho z protějších návrší přivály nešpory poutníků, snad jej přišeptalo vonící ticho pozdního listí a trav. Babí léto vyzdobilo mou tvář i vlasy zašlým stříbrem na důkaz pomíjivosti pavoučích cest.

Zvláštní ticho - absurdně dlouhá synkopa než orchestr vichrů a meluzín spustí forte fortissimo...

Zřídkaivé pípnutí ze zardělého šípku připomnělo, že je načase. Je načase milovat pravdivě a bezvýhradně, jako sám Bůh

miluje. Je načase vyučit se bez prodlévání lásce než vystuzené
podušky nekonečné zimy zavalí nemocná srdce.
Podzimní mlhavo vytyčilo silnici, na níž tě nezřetelně vidím
kráčet staletími. Svými kořeny, které ti vrátily volnost, se
opíráš o křehké podloží pravdy světa. Jako dospělé dítě, s
tváří vymodelovanou údivem, tvrdohlavě a zbytečně ohraničuješ
svůj prostor. Navzdory zaslíbené a ověřené svobodě
vyhledáváš záchranné sítě ze strachu přesáhnout mylně
vypočtený obzor. A vůbec už nechceš dbát na výzvy létavic.
Zdá se ti, že příliš rychle hoří. Také se trochu obáváš
jejich možné proměny v pochodně. Jak snadné by pak bylo zapálit
město i sad!
Co by zbylo po ohni, co možno zbudovat z popela samožháře?
Postav město ohněm očištěné, založ nový sad, vodou a popelem
jej obživ.
Obručí zbylou po zetlelém sudu pak zarámuji tvé "Miluji"
vyryté slepeckou holí do ohybu ramene poslední příbojové vlny.

TIRÁŽ

Název knihy: Darmojedi

Autor: Delicie Nerková

Próza z let 2000-2007

Vydal Okamžik, sdružení pro pomoc nejen nevidomým v r. 2007

Ilustrace: Pavla Francová

Copyright: delicie nerková

ISBN 978-80-86932-17-0